

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**

koalicja przeciwko korupcji

Transparency International Globalny Barometr Korupcji 2005

<http://www.transparency.org>

Sekretariat Transparency International:

Alt Moabit 96

10559 Berlin

Niemcy

Tel: +49-30-3438 20 19/45

Fax: +49-30-3470 3912

press@transparency.org

O Transparency International:

Transparency International, założona w 1993 i licząca obecnie 90 oddziałów narodowych na całym świecie, jest instytucją społeczeństwa obywatelskiego przeciwdziałającą korupcji. Sekretariat Międzynarodowy znajduje się w Berlinie. Więcej informacji na temat Transparency International można znaleźć na stronie www.transparency.org. Informacje na temat oddziału Transparency International w Polsce są dostępne na stronie www.transparency.pl

Globalny Barometr Korupcji 2005

Spis treści

<i>O badaniu</i>	4
<i>Które sektory i instytucje są najbardziej dotknięte korupcją?</i>	5
Wykres 1: Sektory i instytucje najbardziej dotknięte korupcją.....	5
Tabela 1. Państwa, w których partie polityczne są najbardziej skorumpowanymi instytucjami	6
Tabela 2: Najbardziej skorumpowane sektory według regionów.....	7
<i>Których sfer życia korupcja dotyka w największym stopniu?</i>	9
Tabela 3. Miejsca, w których korupcja dotyka życia politycznego w dużym stopniu.	10
<i>Respondenci z większości przebadanych krajów nie wskazali na to, iż korupcja nie ma wpływu na ich życie osobiste. Obywatele Nikaragui i Kambodży stwierdzili, że korupcja dotyka ich życia osobistego i rodzinnego w tym samym lub większym stopniu co dwa poprzednie sektory. Może to wskazywać na systemowy charakter korupcji w tych krajach. Mieszkańcy Boliwii, Bośni i Hercegowiny, Meksyku, Panamy, Filipin oraz Turcji również stwierdzili, że korupcja w znacznym stopniu dotyka ich życia osobistego.</i>	11
Tabela 4. Wpływ korupcji na życie osobiste – w przeliczeniu na dochód gospodarstwa domowego.....	11
<i>Jak korupcja rozwija się w czasie?</i>	12
Wykres 2. Jak bardzo poziom korupcji w danym kraju się zmienił przez ostatnie 3 lata?.....	12
Wykres 3. Czy oczekujesz, że poziom korupcji zmieni się w ciągu następnych 3 lat? 13	
Tabela 5. W jakim stopniu korupcja zmieni się w ciągu najbliższych trzech lat?.....	15
<i>Jak często daje się łapówki?</i>	16
Tabela 6. Kraje a powszechność przekupstwa.....	16
<i>Ile to kosztuje?</i>	17
Tabela 7: Jak duże są wydatki na łapówki?.....	18
Tabela 8: Średnie wydatki na łapówki w porównaniu z PKB na jednego mieszkańca	19
<i>Jaka formę przybiera łapownictwo?</i>	19
Wykres 4: Łapownictwo – strona popytowa.....	20
Wykres 5: Łapownictwo – strona podaźowa.....	21
Wykres 6: Łapówki na usługi publiczne.....	22
<i>Wnioski</i>	22

<u>Załączniki.....</u>	<u>25</u>
<u>Tabela 9: Instytucje i sektory państwowe – skorumpowane czy czyste?.....</u>	<u>25</u>
<u>Tabela 10: Wpływ korupcji na życie polityczne, środowisko biznesowe oraz życie osobiste i rodzinne.....</u>	<u>28</u>
<u>Tabela 11: Jak zwiększał lub zmniejszał się poziom korupcji w przeciągu trzech ostatnich lat?.....</u>	<u>30</u>
<u>Tabela 12: Oczekiwania: czy poziom korupcji wzrośnie czy spadnie w przeciągu następnych trzech lat?.....</u>	<u>32</u>
<u>Tabela 13: Styczność z łapówkami: kto zapłacił łapówkę w ubiegłym roku?.....</u>	<u>35</u>
<u>Globalny Barometr Korupcji TI 2005 - Ankieta.....</u>	<u>38</u>
<u>Spis państw i informacje na ich temat.....</u>	<u>42</u>

O badaniu

Globalny Barometr Korupcji Transparency International (TI) (*Global Corruption Barometer*) prezentuje wyniki badania opinii publicznej przeprowadzonego na ok. 55 000 osób z 69 krajów o niskich, średnich i wysokich dochodach. Badanie zostało przeprowadzone przez Gallup International na zlecenie Transparency International w okresie od maja do października 2005. Barometr stara się odpowiedzieć na pytanie, w jaki sposób korupcja wpływa na życie zwykłych obywateli. Stanowi on tym samym wskaźnik formy i zakresu korupcji z punktu widzenia mieszkańców różnych państw świata.

Barometr pyta respondentów, które sektory społeczne uważają oni za najbardziej skorumpowane; jakie sfery życia są najbardziej dotknięte korupcją; czy nastąpił wzrost czy też spadek poziomu korupcji oraz jaki zasięg będzie ona miała w przyszłości. Ponadto Barometr dokładnie bada mechanizm łapownictwa, przedstawiając informacje dotyczące: częstotliwości wręczania łapówek przez rodziny; sposobu, w jaki się to odbywa; tego, czy celem jest dostęp do instytucji publicznych oraz jaka jest kwota łapówki.

Informacje te są istotne dla opracowania metod zwalczania przekupstwa. Na przykład ustalenie, w jaki sposób dochodzi do transakcji korupcyjnych, pozwala zaprojektować odpowiednie narzędzia przeciwdziałające im. Pytając ankietowanych, które sektory życia publicznego są najbardziej dotknięte korupcją, łatwo wyróżnić obszary wymagające reform. Co istotne, postrzeganie przez ludzi stopnia rozpowszechnienia korupcji na przestrzeni czasu może być ważnym wskaźnikiem sukcesu programów i inicjatyw antykorupcyjnych.

Globalny Barometr Korupcji jest jednym z narzędzi, jakie Transparency International stosuje do badania korupcji w skali światowej. Tym samym wyniki Barometru uzyskane w wyniku badania opinii publicznej uzupełniają Indeks Percepcji Korupcji (IPK) oraz Indeks Przekupstwa (IP), które opierają się o opinie ekspertów i przedsiębiorców.

Badania Globalnego Barometru Korupcji po raz pierwszy przeprowadzono w 2003 roku w 45 krajach, kolejne miały miejsce w 2004 już w 64 krajach. Tegoroczny Barometr uwzględnia wyniki sondażu z 70 krajów – włączając państwa poprzednio nieobjęte badaniem tj.: Chile, Etiopię, Kambodżę, Paragwaj, Senegal, Serbię, Tajlandię i Ukrainę.

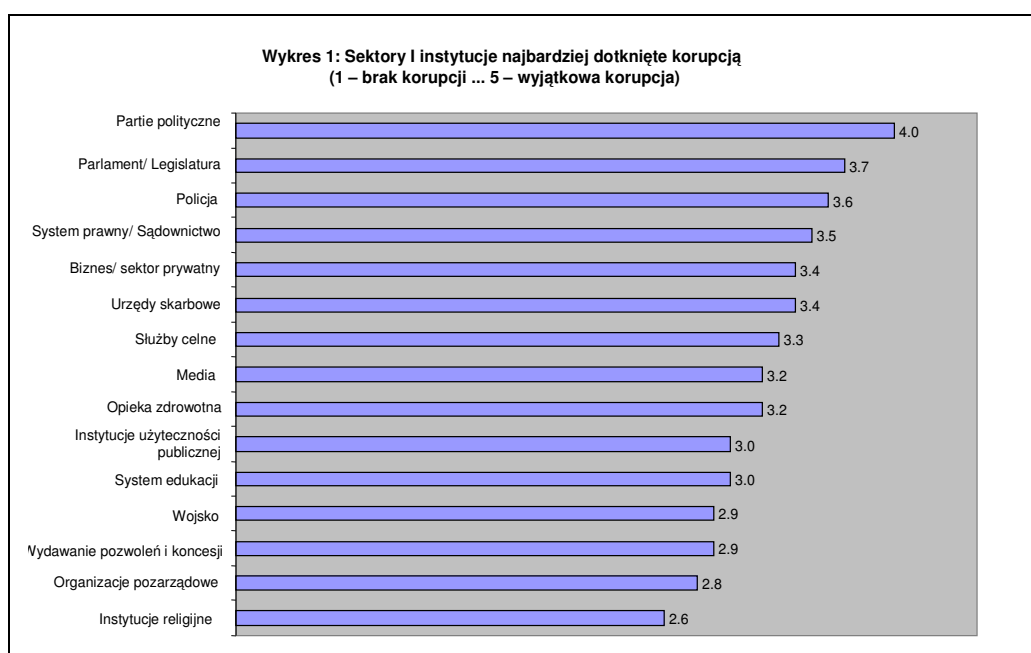
Pełne wyniki badań, jak również informacje techniczne dotyczące Barometru (lista badanych krajów oraz kwestionariusz badania) zawarte są w załącznikach umieszczonych pod koniec dokumentu.

Autorami raportu są Francis Hutchinson, Tom Lavers oraz Marie Wolkers z Wydziału Polityki i Badań Sekretariatu Transparency International. W celu uzyskania szczegółowych informacji prosimy skontaktować się z Marie Wolkers mwolkers@transparency.org

Które sektory i instytucje są najbardziej dotknięte korupcją?

Wyniki badania Globalnego Barometru Korupcji 2005 wystawiają złe świadectwo systemom politycznym i sądowiczym na całym świecie. Według opinii badanych najbardziej skorumpowane struktury w ich państwach to partie polityczne, parlamenty, policja oraz sądownictwo (wykres 1 oraz tabela 9, załącznik 1 dla wyników wszystkich krajów).

Wykres 1: Sektory i instytucje najbardziej dotknięte korupcją

Źródło: Transparency International, Globalny Barometr Korupcji 2005

Partie polityczne postrzegane są jako najbardziej skorumpowane instytucje społeczne. Spośród 69 państw¹ biorących udział w badaniu w 45 partie polityczne oceniono jako w największym stopniu dotknięte korupcją (tabela 1). Oznacza to wzrost w stosunku do zeszłorocznych wyników, w których w 36 spośród 62 państw systemy partyjne zajęły pierwsze miejsce na liście najbardziej skorumpowanych instytucji.

¹ Pojęcie “państwo” odnosi się do krajów i terytoriów.

Obywatele z krajów o wysokich i średnich dochodach mają zastrzeżenia co do przejrzystości ich systemu partyjnego. Spośród państw o najwyższych dochodach mieszkańcy Francji, Włoch, Grecji, Japonii, Izraela i Tajwanu mają poważne wątpliwości co do uczciwości partii politycznych. Respondenci z krajów o wyższych i średnich dochodach (Meksyk, Panama, Argentyna, Kostaryka) oraz ankietowani z krajów o niższych i średnich dochodach (Boliwia, Ekwador i Paragwaj) żywili podobne obawy.

Respondenci z 10 spośród 12 krajów o niskich dochodach za bardziej skorumpowane sektory uznali policję i służby celne. Na przykład w Ghanie i Kamerunie policja została oceniona pod tym względem gorzej niż partie polityczne.

Tabela 1. Państwa, w których partie polityczne są najbardziej skorumpowanymi instytucjami

Grupy państw wg dochodów ²	Partie polityczne uznane za najbardziej skorumpowane instytucje w następujących krajach/ terytoriach:
Kraje o najwyższych dochodach	Austria, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Islandia, Irlandia, Izrael, Japonia, Kanada, Korea Płd.*, Luksemburg, Niemcy, Portugalia, Szwajcaria, Wielka Brytania, USA, Włochy
Kraje o wysokich i średnich dochodach	Argentyna, Chile, Chorwacja, Czechy*, Kostaryka, Litwa, Meksyk*, Panama*, Polska, RPA*, Urugwaj*, Wenezuela*
Kraje o niskich i średnich dochodach	Boliwia, Bośnia i Hercegowina, Dominikana*, Ekwador*, Filipiny*, Gwatemala*, Indonezja, Kolumbia, Paragwaj, Peru*, Rumunia*, Serbia*, Tajlandia
Kraje o niskich dochodach	Indie*, Nikaragua

Źródło: Transparency International, Globalny Barometr Korupcji 2005

Interesujące wyniki przedstawia ranking sektorów dotkniętych korupcją w poszczególnych regionach (tabela 2). Społeczeństwa krajów azjatyckich, zachodnioeuropejskich oraz latynoamerykańskich uznały **partie polityczne** za najbardziej skorumpowane instytucje. Mieszkańcy tych regionów na drugim miejscu pod względem skorumpowania zakwalifikowali parlament i

² Źródło: Bank Światowy –

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/DATASTATISTICS/0..contentMDK:20421402-menuPK:64133156~pagePK:64133150~piPK:64133175~theSitePK:239419,00.htm#lincome>

* W państwach zaznaczonych * wymienione sektory są postrzegane jako skorumpowane na równi z innymi.

legislatywę, wyrażając zaniepokojenie powszechnością korupcji w ich systemach politycznych.

Respondenci w Afryce i oraz w Europie Środkowej i Wschodniej żywią inne obawy. W sześciu spośród ośmiu badanych państw afrykańskich to **policja** została uznana za najbardziej skorumpowaną instytucję. Podobnie funkcjonowanie policji oceniono w 11 spośród 14 państw Europy Środkowej i Wschodniej. Ten wynik znalazł swoje odbicie również w mniejszej grupie krajów latynoamerykańskich i azjatyckich.

Obawy dotyczące sektorów prawa i porządku nie ograniczają się wyłącznie do policji; odnoszą się również do **systemu prawnego i sądownictwa**. Mieszkańcy Europy Środkowej i Wschodniej oraz Ameryki Łacińskiej uznali wymiar sprawiedliwości za jedną z trzech najbardziej skorumpowanych instytucji w ich krajach. Społeczeństwa Kambodży, Macedonii, Peru* i Ukrainy* uznały sądownictwo za najbardziej skorumpowaną instytucję.

Jeśli chodzi o bardziej tradycyjne instytucje rządowe, największe obawy respondentów wzbudziły działania **urzędów skarbowych**. Podczas gdy jedynie Etiopia* i Turcja oceniają ten sektor jako najbardziej skorumpowany, społeczeństwa szeregu państw azjatyckich i latynoamerykańskich wyraziły zaniepokojenie co do przejrzystości w tym sektorach.

Korupcja przenika również do świata biznesu, jak pokazały stosunkowo słabe wyniki sektora prywatnego w rankingu. **Sektor prywatny** jest rzeczywiście postrzegany jako jedna z trzech najbardziej skorumpowanych instytucji w Europie Zachodniej. Obywatele Danii*, Holandii* oraz Norwegii, jak również Hongkongu, Singapuru i Etiopii* wskazali na grupy biznesowe oraz sektor prywatny jako instytucje najbardziej dotknięte korupcją.

Działalność **mediów** oceniono w Barometrze dość pozytywnie, chociaż w krajach zachodnioeuropejskich przejrzystość ich pracy budzi obawy. Dania* i Holandia* zasygnalizowały, iż obok prywatnych przedsiębiorców to właśnie przedstawiciele mediów są najbardziej podatni na korupcję, co może świadczyć o istnieniu systemowego powiązania między nimi.

*W państwach zaznaczonych * wymienione sektory są postrzegane jako skorumpowane na równi z innymi.

Tabela 2: Najbardziej skorumpowane sektory według regionów³

Azja (12 krajów)	Partie polityczne 4.2	Parlament/ Legislatura 3.9	Policja 3.9	Urzędy skarbowe 3.5
Afryka (8 krajów)	Policja 4.4	Partie polityczne 4.2	Służby celne 4.0	Parlament/ Legislatura 3.8
Europa Zachodnia (16 krajów)	Partie polityczne 3.7	Parlament/ Legislatura 3.3	Biznes/sektor prywatny 3.3	Media 3.3
Europa Środkowa i Wschodnia (14 krajów)	Policja 4.0	Partie polityczne 4.0	Parlament/ Legislatura 3.9	System sądowniczy/ Sądownictwo 3.9
Ameryka Łacińska (15 krajów)	Partie polityczne 4.5	Parlament / Legislatura 4.4	Policja 4.3	System sądowniczy/ Sądownictwo 4.3

Źródło: Transparency International, Globalny Barometr Korupcji 2005

Występowanie korupcji w **służbach celnych** było przedmiotem zaniepokojenia szczególnie w Afryce oraz Europie Środkowej i Wschodniej. Choć jedynie obywatele Togo określili służby celne jako sektor najbardziej skorumpowany, pozostałe kraje afrykańskie zgodnie wskazywały na poważne wątpliwości dotyczące uczciwości swoich organów celnych. Na przykład w Kamerunie aż 67% respondentów uznało ten sektor za skrajnie skorumpowany. W Europie Środkowej i Wschodniej służby celne zostały uznane za najbardziej skorumpowane w Bułgarii, Kosowie*, Mołdawii*, Rumunii*, Serbii* oraz na Ukrainie*, a w takich państwach jak Litwa i Macedonia poziom korupcji w tym sektorze budzi poważny niepokój.

Spółeczeństwa państw Europy Środkowej i Wschodniej są również zaniepokojone kondycją **sektora medycznego**. Mimo iż jedynie mieszkańcy Kosowa uznali system opieki zdrowotnej za najbardziej skorumpowaną instytucję, respondenci z pozostałych państw regionu, jak Bułgaria, Mołdawia, Polska, Serbia i Ukraina również wystawili jej stosunkowo niskie oceny. Co więcej, mieszkańcy różnych państw, włączając w to takie kraje jak Kamerun, Indie, Nikaragua, Pakistan czy Turcja, wyrazili podobną opinię.

W żadnym państwie nie wskazano na placówki edukacyjne, instytucje użyteczności publicznej, wojsko, urzędy wydające pozwolenia i koncesje jako na najbardziej skorumpowane. W porównaniu z opieką zdrowotną **system**

³ Izrael, Kanada, Turcja i USA nie są uwzględnione w podziale według regionów.

edukacyjny wydaje się być w lepszej kondycji. W mniejszej liczbie państw mieszkańcy wskazują na ten sektor jako źródło niepokoju. Godnym uwagi jest fakt, iż społeczeństwa Ekwadoru i Turcji oszacowały system edukacyjny na ponad 4 w skali od 1 do 5 (gdzie 1 wskazuje na całkowity brak korupcji, a 5 na skrajne skorumpowanie).

Instytucje użyteczności publicznej jak również urzędy wydające pozwolenia i koncesje uzyskały dobre wyniki w większości krajów. Jest to rezultat zadowalający, zważywszy na częsty kontakt tych służb z mieszkańcami i dokonywane w nich często transakcje pieniężne. Niestety rezultaty sondażu w Ameryce Łacińskiej na poziomie regionalnym nie budzą już takiego optymizmu. W krajach latynoamerykańskich funkcjonowanie **sektora użyteczności publicznej** oceniono negatywnie. Obywatele Ekwadoru, Nikaragui i Paragwaju wskazują na wysokie zagrożenie korupcją w tym sektorze.

W odniesieniu do **urzędów wydających pozwolenia i koncesje** wyniki badań w skali światowej są bardziej zróżnicowane. Rozproszenie danych wyraźnie zaznacza się wśród krajów azjatyckich i afrykańskich oraz kilku państw latynoamerykańskich (np.: Ekwador, Nikaragua i Peru szacują ten sektor na ponad 4).

Chociaż **wojsko** nie zostało uznane za najbardziej skorumpowane w żadnym z krajów, to szacunki przekrojowe w Afryce i Ameryce Łacińskiej wskazują, że uczciwość tego ciała nie pozostaje bez zarzutu. Społeczeństwa Boliwii, Kamerunu, Ekwadoru, Etiopii, Gwatemali, Nigerii, Panamy, Paragwaju, Peru, Rosji, Tajwanu i Togo wykazały obawy związane z uczciwością swoich sił zbrojnych.

Organizacje pozarządowe i religijne zostały uznane za najmniej skorumpowane w skali ogólnej. Tylko pojedyncze kraje wskazały znaczny poziom zaniepokojenia dotyczący pracy tych instytucji w swoich krajach. Respondenci z Japonii, Grecji i Izraela wyrazili niezadowolenie w odniesieniu do przejrzystości lokalnych instytucji religijnych.

Których sfer życia korupcja dotyka w największym stopniu?

Globalny Barometr Korupcji 2005 podkreśla jeden z najważniejszych wniosków Barometru z roku 2004 - korupcja w większym stopniu dotyczy życia politycznego niż środowiska biznesu oraz życia osobistego i rodzinnego respondentów (tabela 10, załącznik 1 dla wszystkich wyników). Trzy czwarte badanych stwierdziło, że korupcja dotyka życia politycznego w stopniu

umiarkowanym lub dużym (w 2004 roku było to 70%). Jednakże sektor biznesowy nie pozostawał daleko w tyle; 65% osób stwierdziło, iż jest on dotknięty korupcją w stopniu umiarkowanym lub dużym. Chociaż życie osobiste i rodzinne było uważane za sferę najmniej dotkniętą korupcją, to pokaźny odsetek osób (58% respondentów) uznał ten właśnie sektor za dotknięty korupcją w stopniu umiarkowanym albo dużym.

Życie polityczne

Patrząc na poniższe wyniki (tabela 3), nie można wyraźnie wskazać regionów, gdzie życie polityczne byłoby szczególnym problemem - korupcja w polityce jest raczej problemem globalnym.

Należy zwrócić uwagę na słabe wyniki sondażu wśród krajów o wysokich dochodach takich jak Kanada, Francja, Włochy oraz Portugalia, gdzie ponad 55% respondentów uznaje życie polityczne za najsilniej skorumpowane. Może to być częściowo uwarunkowane niedawnymi skandalami korupcyjnymi w tych krajach.

Tabela 3. Miejsca, w których korupcja dotyka życia politycznego w dużym stopniu.

Miejsca, w których korupcja dotyka życia politycznego w dużym stopniu.	Więcej niż 70%	Boliwia, Bośnia i Hercegowina, Filipiny, Grecja, Izrael, Peru, Tajwan
	51% - 70%	Argentyna, Bułgaria, Chile, Chorwacja, Czechy, Dominikana, Ekwador, Francja, Ghana, Indonezja, Indie, Kamerun, Kanada, Kolumbia, Korea Płd., Litwa, Macedonia, Meksyk, Nigeria, Panama, Paragwaj, Polska, Portugalia, RPA, Rosja, Serbia, Tajlandia, Turcja, Włochy
	31% - 50%	Etiopia, Gruzja, Gwatemala, Hongkong, Irlandia, Japonia, Kenia, Kosowo, Kostaryka, Mołdawia, Niemcy, Nikaragua, Pakistan, Rumania, Senegal, Singapur, Togo, Ukraina, Urugwaj, USA, Wielka Brytania
	11% - 30%	Austria, Dania, Finlandia, Hiszpania, Holandia, Islandia, Kambodża, Luksemburg, Malezja, Norwegia, Szwajcaria, Wenezuela

Źródło: Transparency International, Globalny Barometr Korupcji 2005

Środowisko biznesowe

W skali globalnej środowisko biznesowe wprawdzie nie jest postrzegane jako skorumpowane w takim stopniu jak życie polityczne, ale osiąga w wielu państwach bardzo słabe wyniki. Odnosi się to zwłaszcza do Afryki -

przynajmniej 50% respondentów w Kamerunie, Kenii i Togo uważa, że korupcja dotyka środowiska biznesowego w wysokim stopniu, natomiast ankietowani w Etiopii, Ghanie, Kenii i Togo uznali, iż korupcja dotyka tej sfery w takim samym lub większym stopniu jak życia politycznego i rodzinnego. Społeczeństwa niektórych państw europejskich i azjatyckich również podkreślają negatywny wpływ korupcji na sektor biznesowy. Ponad 50% mieszkańców Bośni i Hercegowiny, Bułgarii, Chorwacji, Grecji, Włoch, Portugalii, Filipin, Korei Południowej i Tajwanu uznało, że biznes jest silnie dotknięty praktykami korupcyjnymi. Inaczej jest w Ameryce Łacińskiej, gdzie mniejszy odsetek obywateli uznał sektor biznesu za skorumpowany (wyjątek stanowi tu Peru).

Życie osobiste i rodzinne

Respondenci z większości przebadanych krajów nie wskazali na to, iż korupcja nie ma wpływu na ich życie osobiste. Obywatele Nikaragui i Kambodży stwierdzili, że korupcja dotyka ich życia osobistego i rodzinnego w tym samym lub większym stopniu co dwa poprzednie sektory. Może to wskazywać na systemowy charakter korupcji w tych krajach. Mieszkańcy Boliwii, Bośni i Hercegowiny, Meksyku, Panamy, Filipin oraz Turcji również stwierdzili, że korupcja w znacznym stopniu dotyka ich życia osobistego.

Tabela 4. Wpływ korupcji na życie osobiste – w przeliczeniu na dochód gospodarstwa domowego.

Wpływ korupcji na życie osobiste	Niskie dochody	Średnie dochody	Wysokie dochody
Żaden lub mały	54%	59%	62%
Średni lub duży	42%	38%	36%
Nie wiem/ Brak odpowiedzi	3%	3%	2%

Źródło: Transparency International, Globalny Barometr Korupcji 2005

Efekty korupcji są różne w zależności od dochodów danego gospodarstwa domowego (tabela 4). Na poziomie globalnym wydaje się, że istnieje związek pomiędzy poziomem dochodu, a stopniem, w jakim respondenci odczuwają wpływ korupcji na ich życie osobiste. Obywatele o niskich dochodach skłaniają się do bardziej negatywnego postrzegania skutków, jakie korupcja wywiera na ich życie osobiste w porównaniu z osobami o średnich i wysokich

dochodach. Jest to zrozumiałe, biorąc pod uwagę fakt, że biedniejsze rodziny posiadają mniej zasobów, które chroniłyby je przed skutkami korupcji.

Jak korupcja rozwija się w czasie?

Respondenci - zapytani, czy poziom korupcji w ich krajach zmniejszył się lub zwiększył w ostatnim czasie, potwierdzali negatywną tendencję tego zjawiska (pełne wyniki w wykresie 2 oraz tabeli 11, załącznik 1). Chociaż w sześciu państwach (Gruzja, Hongkong, Indonezja, Kenia, Kolumbia, Singapur) większość badanych pozytywnie wyraziła się o przeszłości, aż 57% respondentów stwierdziło, iż poziom korupcji wzrósł.

Wykres 2. Jak bardzo poziom korupcji w danym kraju się zmienił przez ostatnie 3 lata?

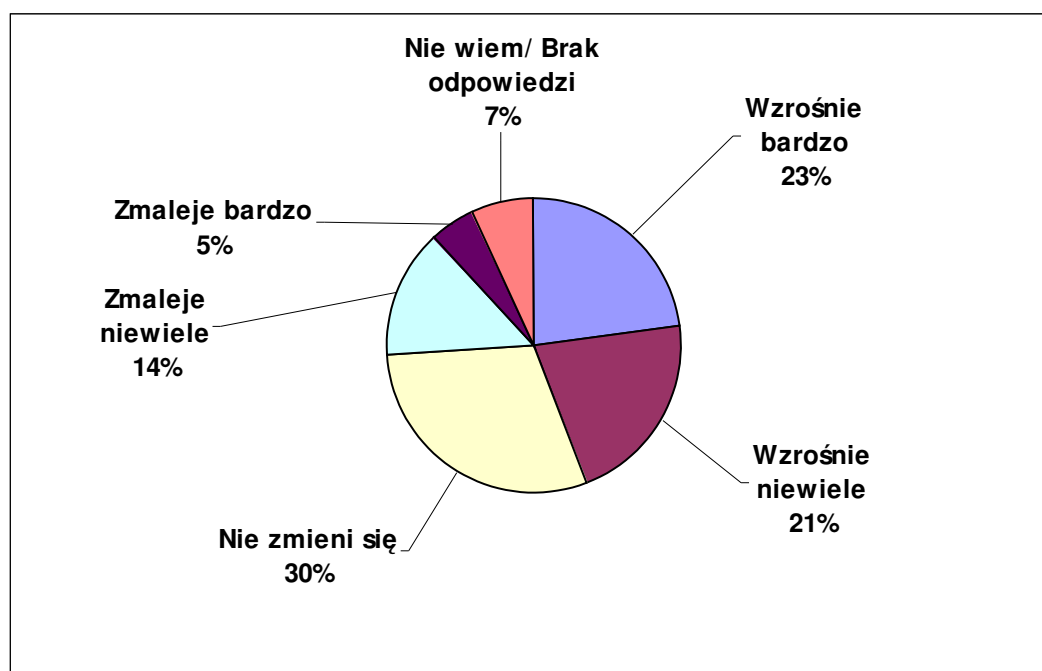
Patrząc na wyniki w regionach, jasnym staje się, że respondenci w Ameryce Łacińskiej są największymi pesymistami. Respondenci w 13 na 15 krajów tego regionu sądzą, że poziom korupcji pogorszył się w ciągu ostatnich 3 lat. Społeczeństwa Kostaryki, Dominikany, Ekwadoru i Nikaragui charakteryzują szczególnie negatywne wypowiedzi. Na tym tle wyjątkiem są Argentyna i Kolumbia, gdzie większość respondentów stwierdziła, iż poziom korupcji pozostał taki sam (Argentyna) lub zmalał (Kolumbia).

Podobnie wygląda sytuacja w Afryce, gdzie obywatele sześciu z ośmiu badanych krajów dostrzegli pogorszenie poziomu korupcji. Senegal i Kenia wyróżniają się na ich tle jako pozytywne wyjątki, gdyż większość respondentów twierdzi, że korupcja pozostała na tym samym poziomie albo zmalała. Sytuacji w Azji, Europie Zachodniej, Środkowej i Wschodniej oraz na

Bliskim Wschodzie nie można określić jako jednoznacznie negatywnej. Jednakże mieszkańcy Indii, Filipin i Izraela wydają się być szczególnie zniechęceni szerokim zasięgiem korupcji. Ciekawe są rezultaty sondażu w USA i Kanadzie, gdzie odpowiednio 65% i 85% respondentów uznało, iż korupcja wzrosła. Z drugiej strony, opinia publiczna w Turcji i Indonezji pozytywnie oceniła przemiany; duży odsetek respondentów odnotował spadek poziomu korupcji w ciągu ostatnich 3 lat.

Ocena postrzegania rozwoju korupcji w przyszłości jest mniej pesymistyczna (pełne dane w wykresie 3, tabeli 12, załącznik 1). Niemniej jednak tylko w 12 z 69 krajów zaobserwowano umiarkowany optymizm i średnio 44% respondentów uznało, że korupcja będzie rosła.

Wykres 3. Czy oczekujesz, że poziom korupcji zmieni się w ciągu następnych 3 lat?

Podobnie jak w przypadku oceny przeszłości również odpowiedź na pytanie o przyszłość może okazać się ważnym wskaźnikiem tego, czy działania antykorupcyjne odniosły sukces, chociaż mogą tu odgrywać rolę czynniki kulturowe. Optymistyczne nastawienie opinii publicznej jest jednym z podstaw, by wierzyć, że faktyczne działania przeciwdziałające korupcji i promujące przejrzystość zostały przedsięwzięte. Natomiast pesymistyczne nastawienie opinii publicznej może być reakcją na bardziej zróżnicowane czynniki, takie jak brak woli politycznej, brak koordynacji lub efektywności w zwalczaniu korupcji. Pesymistyczne wyniki mogą odzwierciedlać

niewystarczającą wiedzę obywateli na temat reform antykorupcyjnych. Warto również wiedzieć, jak ważna jest świadomość publiczna, aby utrzymać wsparcie dla rządów i innych instytucji państwowych odpowiedzialnych za walkę z łapownictwem i korupcją.

Wśród regionów optymistycznie patrzących w przyszłość wyróżnia się Afryka. W pięciu z ośmiu krajów objętych badaniami Barometru zaobserwowano pozytywne nastawienie do przyszłości, szczególnie w Nigerii i Etiopii, gdzie około połowa respondentów wierzy w spadek korupcji w ciągu następnych 3 lat.

Respondenci w Europie Środkowej i Wschodniej byli bardziej ostrożni w formułowaniu swych opinii. Respondenci w Kosowie, na Ukrainie i w Rumunii byli najbardziej optymistyczni: około jedna trzecia badanych ma nadzieję na poprawę sytuacji. Dużo mniej optymizmu widać w opiniach mieszkańców Polski, Litwy, Bośni i Hercegowiny oraz Rosji, gdzie prawie połowa respondentów negatywnie patrzy w przyszłość. Respondenci w Bośni i Hercegowinie, którzy w zeszłym roku wypowiadali się bardzo pozytywnie (aż 40% respondentów uważało wówczas, że poziom korupcji spadnie), obecnie w 40 % prognozują wzrost poziomu korupcji. Pesymizm widać także w opinii Rosjan. Jeszcze w 2004 roku 38% respondentów uważało, że poziom korupcji wzrośnie w ciągu następnych trzech lat, dziś percepcja korupcji jest znacznie wyższa wśród badanych, spośród których już połowa ma negatywną opinię na temat przyszłości.

Podczas gdy respondenci w Ameryce Łacińskiej wydają się być pesymistami, można u nich zauważyć mniej negatywnych emocji w stosunku do przyszłości niż do przeszłości. Aż osiem krajów tego regionu (Kostaryka, Ekwador, Meksyk, Nikaragua, Panama, Paragwaj, Peru i Wenezuela) charakteryzuje pesymizm względem przyszłości. Połowa ankietowanych sądzi, że poziom korupcji wzrośnie. Mieszkańcy Nikaragui są najbardziej rozczarowani, gdyż więcej niż sześć na dziesięć osób uważa, że sytuacja się pogorszy. Natomiast respondenci z Chile, Kolumbii i Urugwaju wykazali oznaki pozytywnej oceny przyszłości.

Większość społeczeństw Europy Zachodniej spodziewa się, iż poziom korupcji nie ulegnie zmianie. Jednak obywatele Niemiec, Holandii i Norwegii byli dość pesymistyczni w tej kwestii. Porównując wyniki sondażu w innych krajach o wysokich dochodach, respondenci w Stanach Zjednoczonych i Izraelu również dość negatywnie postrzegają szanse na zmianę w przyszłości.

Tabela 5. W jakim stopniu korupcja zmieni się w ciągu najbliższych trzech lat?

Najwięksi pesymiści: korupcja wzrośnie			
	2003	2004	2005
Indie	74%	80%	78%
Filipiny	b.d.*	70%	76%
Nikaragua	b.d.*	b.d.*	70%
Wenezuela	b.d.*	44%	62%
Średnia	41%	45%	44%

Najwięksi optymiści: korupcja się zmniejszy			
	2003	2004	2005
Indonezja	55%	66%	81%
Urugwaj	b.d.*	28%	57%
Nigeria	39%	27%	51%
Kosowo	b.d.*	52%	50%
Średnia	19%	17%	19%

Źródło: Transparency International, Globalny Barometr Korupcji 2005

*Kraj nieuwzględniony w Globalnym Barometrze Korupcji 2003/2004.

W Azji mieszkańcy Filipin i Indii wyrazili silne obawy związane z przyszłym poziomem korupcji w swoim kraju; średnio 60% respondentów przewidywało znaczne pogorszenie się sytuacji. Z drugiej strony, mieszkańcy Indonezji wykazali więcej optymizmu niż w ubiegłym roku.

Widać wyraźny związek pomiędzy postrzeganiem przez respondentów bieżącego spadku występowania korupcji, a oceną przyszłości. Indonezja, Kenia, Kolumbia i Turcja są zadowolone z ograniczeń antykorupcyjnych wprowadzanych w ich krajach. Nie można tego powiedzieć o mieszkańcach Indii, Filipin, Nikaragui oraz Norwegii, którzy odnotowują zwiększenie się poziomu korupcji w ostatnim czasie i sądzą, że sytuacja będzie się pogarszać.

W tegorocznych badaniach Barometru TI można dostrzec kilka państw, w których oczekiwania co do przyszłości różnią się od postrzegania tego zjawiska w niedawnej przeszłości. Społeczeństwa Etiopii, Nigerii, Ghany, Kosowa, Macedonii i Urugwaju są znacznie bardziej optymistyczne niż można się tego było spodziewać.

Jak często daje się łapówki?

W ramach badań Globalnego Barometru Korupcji respondenci byli pytani o to, czy oni lub ktoś z członków ich gospodarstwa domowego wręczyli łapówkę na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy. Następnie, w zależności od odpowiedzi uzyskanych na to pytanie, badane kraje zostały podzielone na pięć kategorii. Rezultaty dostarczyły wglądu w problem częstotliwości występowania łapownictwa w różnych krajach, włączając w to państwa o podobnym poziomie dochodów (szczegółowe dane przedstawiają tabela 6 i tabela 13, załącznik 1). Wyniki pokazują, iż korupcja może przybrać różnorodne formy w różnych kontekstach.

Tabela 6. Kraje a powszechność przekupstwa

Pytanie: Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zapłacił/a Pan/i lub ktoś z Państwa gospodarstwa domowego łapówkę w jakiegokolwiek formie? Odpowiedź:TAK	31% - 45%	Kambodża, Kamerun, Meksyk, Paragwaj
	11% - 30%	Boliwia, Czechy, Dominikana, Ekwador, Etiopia, Ghana, Grecja, Gwatemala, Indie, Indonezja, Kenia, Litwa, Mołdawia, Nigeria, Pakistan, Peru, Rosja, Rumunia, Senegal, Serbia, Togo Ukraina
	5% - 10%	Argentyna, Bośnia i Hercegowina, Bułgaria, Chorwacja, Filipiny, Kolumbia, Kosowo, Luksemburg, Macedonia, Malezja, Nikaragua, Panama, Polska, RPA, Tajlandia, Turcja, Wenezuela
	Mniej niż 5%	Austria, Dania, Finlandia, Francja, Hiszpania, Holandia, Hongkong, Irlandia, Islandia, Izrael, Japonia, Kanada, Korea Płd., Kostaryka, Niemcy, Norwegia, Portugalia, Singapur, Szwajcaria, Tajwan, Urugwaj, USA, Wielka Brytania

Źródło: Transparency International, Globalny Barometr Korupcji 2005

Jak można zauważyć, istnieją duże różnice pomiędzy krajami, jeśli chodzi o częstotliwość występowania łapownictwa. Z jednej strony bardzo niski odsetek rodzin z krajów charakteryzujących się w większości wysokim poziomem dochodu narodowego przyznał się do przekupstwa w ostatnim roku. Z drugiej strony, stosunkowo wysoki procent rodzin z Europy Wschodniej, Afryki oraz Ameryki Południowej przyznał się do wręczenia łapówki w ostatnich 12 miesiącach. W ramach tego samego regionu występują duże różnice, jeśli chodzi o postrzeganie powszechności

łapownictwa. Na przykład bardzo niewiele rodzin w Kostaryce i Urugwaju przyznało się do dawania łapówek, podczas gdy ponad jedna piąta rodzin w Gwatemali oraz przeszło dwie piąte rodzin w Paragwaju przyznało się do tego. Podobnie rzecz się ma w przypadku Afryki. Mniej niż 10% rodzin w Południowej Afryce i ponad 40% w Kamerunie przyznało się do łapówkarstwa. Podobną różnicę w tym względzie można zauważyć w przypadku Tajlandii i Kambodży.

Okazuje się, że nie ma ścisłej korelacji pomiędzy poziomem dochodu narodowego a powszechnością łapownictwa. Na przykład w takich krajach jak Kambodża, Kamerun i Etiopia o niskim poziomie dochodu narodowego częstotliwość występowania łapownictwa jest równie wysoka jak w Meksyku czy na Litwie, które charakteryzują się średnim poziomem dochodu. Z kolei w Grecji i Luksemburgu skala łapownictwa też jest stosunkowo wysoka, jeśli weźmiemy pod uwagę, iż są to kraje bogate.

Ile to kosztuje?

Kolejna część raportu zawiera próbę określenia kosztów łapownictwa w części badanych krajów⁴. Różnice między państwami dotyczą zarówno częstotliwości wręczania łapówek, jak i ich wysokości. W niektórych krajach łapówki wręcza się częściej, ale są to mniejsze kwoty. Natomiast w innych łapówki daje się rzadziej, ale ich wysokość jest wyższa. Dlatego też ankietowani byli pytani o to, jaką sumę ich rodziny zapłaciły w formie łapówki w przeciągu ostatniego roku (tabela 7).

Jak można zauważyć, średnia wartość łapówki różni się znacząco pomiędzy krajami. Na przykład w Paragwaju wynosi ona 36\$, podczas gdy w Kamerunie 205\$. Te różnice są zauważalne również wśród krajów z jednego regionu. Dla ilustracji, podczas gdy w Pakistanie średnia wysokość łapówki wynosiła 45\$, w Indiach była ona dwukrotnie wyższa. Podobne różnice można było zaobserwować w przypadku Kenii i Togo. W pierwszym z wymienionych krajów przeciętne wydatki na łapówki kształtowały się w ciągu ostatniego roku na poziomie ok. 50\$, zaś w drugim wyniosły one 114\$.

⁴ Jedynie 19 krajów zostało w tej części wziętych pod uwagę. Dane pochodzą z próby respondentów, którzy przyznali, że w ostatnim roku zapłacili łapówkę. W niektórych krajach wielkość próby jest za mała, aby umożliwić wnioskowanie kategoriyczne. A zatem informacja zawarta w tym fragmencie pochodzi z krajów, gdzie więcej niż 10% populacji przyznało, że zapłaciło łapówkę, a wielkość próby wynosiła co najmniej 100 osób.

Tabela 7: Jak duże są wydatki na łapówki?

Łapówki zapłacone przez członków gospodarstwa domowego w ciągu ostatnich 12 miesięcy	Wartość nominalna w USD	Wartość wg siły nabywczej w stosunku do dolara
Boliwia	66	190
Dominikana	76	274
Ghana	181	1095
Gwatemala	147	303
Indie	102	523
Kamerun	205	560
Kenia	50	114
Litwa	195	432
Meksyk	111	166
Mołdawia	86	280
Nigeria	114	280
Pakistan	45	169
Paragwaj	36	158
Peru	69	164
Rosja	129	393
Rumunia	56	154
Serbia	171	brak danych
Togo	46	216
Ukraina	160	860

Źródło: Transparency International, Globalny Barometr Korupcji 2005 i Wskaźniki Rozwoju Banku Światowego Online, <http://publications.worldbank.org/WDI/>.

Przy dokonywaniu takich porównań należy sobie jednak zdawać sprawę z różnic w dochodzie na mieszkańca oraz w sile nabywczej pieniądza pomiędzy różnymi krajami. Te dwa czynniki rzutują na finansową dolegliwość łapówek w konkretnym kraju i ich rzeczywiste koszty ekonomiczne. W tabeli 8 pokazana została zależność pomiędzy łącznymi wydatkami na łapówki a Produktem Krajowym Brutto (PKB) na jednego mieszkańca. Zależność ta obrazuje rzeczywiste obciążenie rodzin kosztami łapówek w konkretnych krajach.

Z analizy danych z tabeli 8 wynika, że mieszkańcy państw afrykańskich są stosunkowo najbardziej obciążeni kosztami łapówek, gdyż stanowią one wyższy procent ich dochodów niż w przypadku mieszkańców państw innych regionów. Biorąc pod uwagę niskie dochody oraz wysoki poziom ubóstwa w tych państwach, jest oczywiste, iż łapówki są dużym obciążeniem dla ich obywateli. W podobnej sytuacji są mieszkańcy Indii, Kenii, Togo, Mołdawii

oraz Ukrainy, którzy na ten sam cel muszą wydać od jednej dziesiątej do jednej piątej swoich dochodów. Mieszkańcy pozostałych krajów płacą mniej niż 10% PKB na jednego mieszkańca. Zważywszy na to, że dawanie łapówek jest szczególnym ciężarem dla najuboższych, w państwach tych kosztem łapownictwa jest dramatyczny wzrost nierówności.

Tabela 8: Średnie wydatki na łapówki w porównaniu z PKB na jednego mieszkańca

Średnie roczne wydatki na łapówki w przeliczeniu na gospodarstwo domowe jako procent PKB na jednego mieszkańca ⁵	+ 20%	Ghana, Kamerun, Nigeria
	10-20%	Indie, Kenia, Mołdawia, Togo, Ukraina
	<10%	Boliwia, Dominikana, Gwatemala, Litwa, Meksyk, Pakistan, Paragwaj, Peru, Rosja, Rumunia, Serbia

Źródło: Transparency International, Globalny Barometr Korupcji 2005

Jaka formę przybiera łapownictwo?

Podobnie jak różna jest częstotliwość łapownictwa, różne są też jego odmiany. Dlatego też Barometr bada to zagadnienie, zadając tym ankietowanym, którzy przyznali się do wręczania łapówek, następujące pytania: czy łapówki zażądano wprost, czy też została zaproponowana przez nich samych, a jeśli tak, to czy została zaproponowana w celu uniknięcia kłopotów z władzami, czy też w celu otrzymania usługi, która im się należała?

Wykres 4 pokazuje, jak często zażądano łapówki wprost, z zastrzeżeniem, że poniższa analiza również odnosi się tylko do części badanych krajów z powodu ograniczeń związanych z dostępem do danych⁶.

Większość mieszkańców Boliwii, Dominikany, Indii, Meksyku, Nigerii, Paragwaju oraz Peru przyznała się, że łapówki od nich zażądano wprost. Tak samo odpowiedziała około połowa ankietowanych z Mołdawii, Pakistanu, Kamerunu, Kenii, Ghany oraz Etiopii.

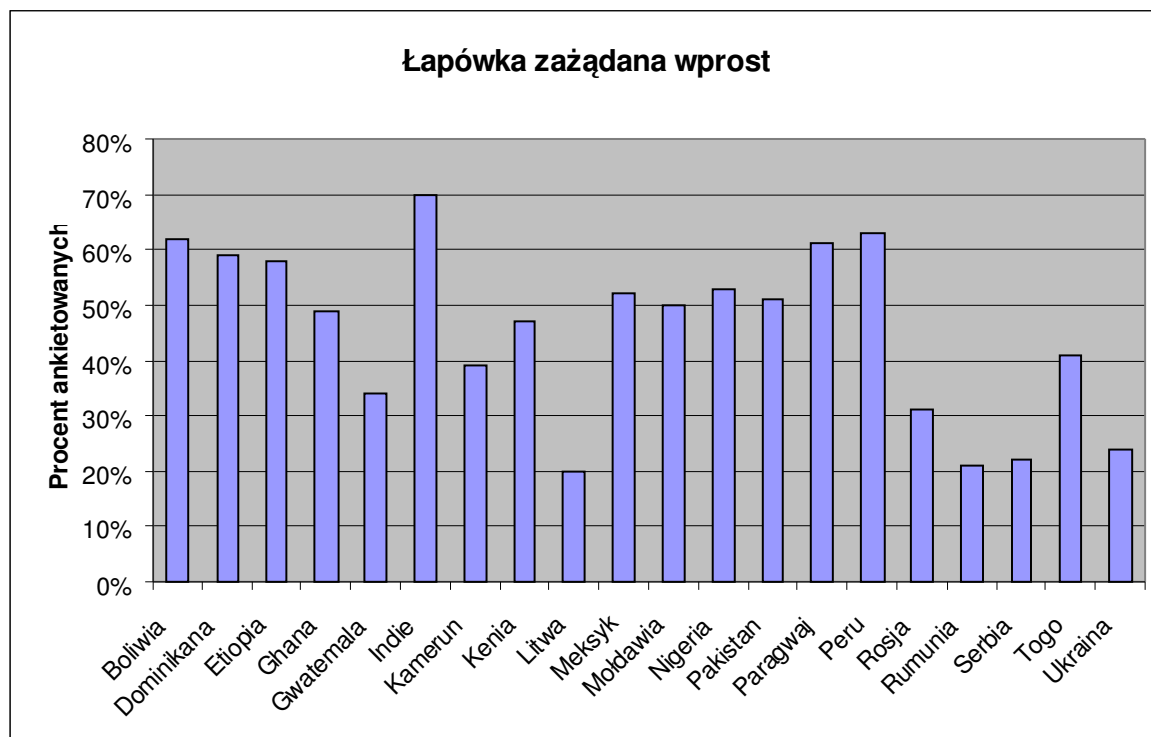
Jednakże większość ankietowanych w takich państwach Europy Środkowej i Wschodniej jak Litwa, Rumunia, Rosja, Serbia i Ukraina podała, że łapówki nie zażądano od nich wprost. To samo twierdzili respondenci z Gwatemali. Rezultaty z tych krajów wskazują, iż w wielu przypadkach łapówka jest

⁵ United Nations Development Programme (UNDP), Human Development Report 2005, <http://hdr.undp.org>

⁶ Jedyne 20 krajów zostało włączonych do tej części. Dane pochodzą z próby ankietowanych, którzy wręczyli łapówkę w ostatnim roku. W niektórych krajach próba ta jest zbyt mała, aby umożliwić wnioskowanie kategoriale. Informacje przedstawiane w tej części pochodzą zatem z krajów, gdzie ponad 10% populacji stwierdziło, iż wręczało łapówki, a wielkość próby wynosiła co najmniej 100 osób.

warunkiem *implicite*, oraz że w zjawisku tym występuje nie tylko „strona popytowa”, ale i „strona podażowa”.

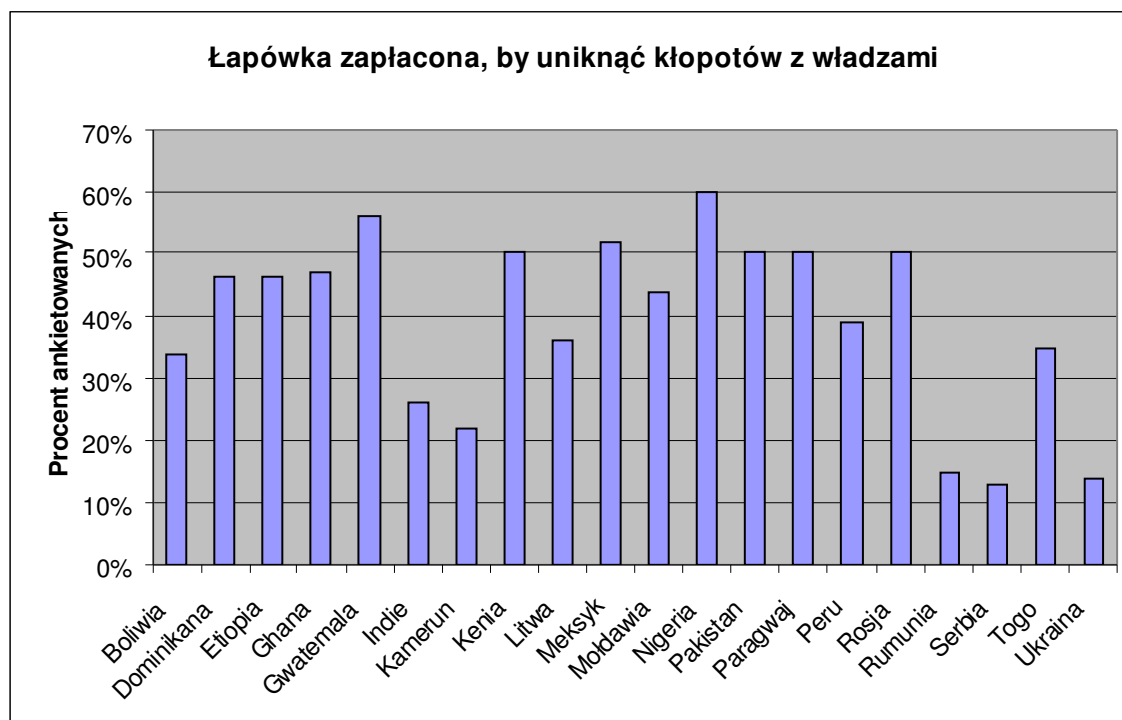
Wykres 4: Łapownictwo – strona popytowa

Źródło: Transparency International, Globalny Barometr Korupcji 2005

Z wykresu 5 zamieszczonego poniżej wynika, że wręczanie łapówek w celu uniknięcia kłopotów z władzami jest stosunkowo częstym zjawiskiem. W takiej sytuacji znalazła się co najmniej połowa respondentów z Rosji oraz krajów łacynoamerykańskich, takich jak Gwatemala, Meksyk, Dominikana i Paragwaj. Zjawisko to dotyczy także mieszkańców Pakistanu, Kenii oraz Nigerii. I choć propozycję wręczenia łapówki można uznać za „stronę podażową” korupcji, istnieje również taka możliwość, że łapówki te zostały po cichu zasugerowane lub celowo spowolniono postępowanie administracyjne tak, by wyłudzić łapówkę.

Wykres 5: Łapownictwo – strona podaźowa

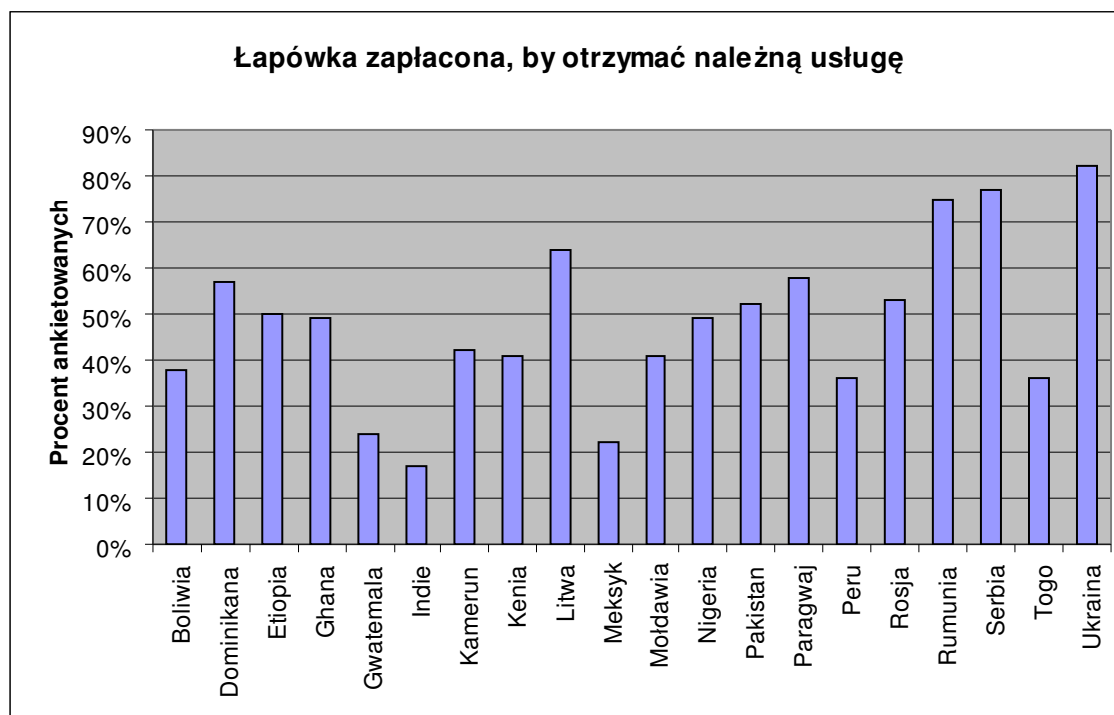
Źródło: Transparency International, Globalny Barometr Korupcji 2005

Jednakże wręczanie łapówek w celu uniknięcia kłopotów z władzami nie było zjawiskiem dominującym we wszystkich krajach. Większość respondentów z byłych krajów socjalistycznych, jak Litwa, Rumunia, Serbia i Ukraina wskazywało, że to nie z tego powodu wręczyło łapówkę. Dotyczy to również większości ankietowanych z Boliwii, Peru, Indii, Kamerunu oraz Senegalu. Jednakże, jako że ludzie często niechętnie rozmawiają o korupcji (i przyznają się do udziału w takich transakcjach), być może częstotliwość wręczania łapówek jest niedoszacowana.

Jeśli chodzi o łapówki wręczane w celu uzyskania dostępu do usług publicznych, to do ich wręczania przyznała się znacząca większość ankietowanych z byłych krajów socjalistycznych jak Litwa, Rumunia, Rosja oraz Serbia (wykres 6). Na Ukrainie ten przypadek łapownictwa potwierdziło ponad 80% mieszkańców. Ponad połowa badanych z Dominikany, Paragwaju oraz Pakistanu przyznała się do podobnych doświadczeń.

W przeciwieństwie do tego, około cztery piąte badanych w Indiach oraz Senegalu odpowiedziało, iż nie zapłaciło łapówki w celu uzyskania dostępu do usług, do których są uprawnieni. Ponad 50% respondentów z Boliwii, Ekwadoru, Gwatemali, Meksyku oraz Peru podało podobną odpowiedź. Oznaczać to może z jednej strony, iż dostęp do usług w tych krajach jest łatwiejszy i bardziej przejrzysty. Z drugiej jednak strony, może wynikać to z faktu, iż sieć usług w tych krajach jest mniej rozwinięta.

Wykres 6: Łapówki na usługi publiczne

Źródło: Transparency International, Globalny Barometr Korupcji 2005

Wnioski

Globalny Barometr Korupcji TI to swoisty mechanizm badawczy pozwalający porównać świadomość i doświadczenia mieszkańców całego świata odnośnie zjawiska korupcji w ich krajach. Tegoroczne wyniki odzwierciedlają powszechny brak zaufania do systemów politycznych i sądowniczych, przy czym za sektory najbardziej dotknięte korupcją uznaje się: partie polityczne, parlamenty, policję oraz sądownictwo.

Partie polityczne uzyskały najgorszy łączny wynik i były postrzegane jako najbardziej skorumpowany sektor w 45 z 69 państw. Ten wynik pokazuje pogarszanie się ogólnościatowej opinii o partiach politycznych, jako że już w ubiegłym roku mieszkańcy 36 na 62 państwa uznali partie polityczne za najbardziej skorumpowaną instytucję. Parlamenty cieszyły się podobnie złą opinią, co wskazuje na powszechny niepokój o wpływ korupcji na systemy polityczne.

Wyniki na poziomie regionalnym nieznacznie się różnią. O ile mieszkańcy Azji, Europy Zachodniej i Ameryki Łacińskiej za najbardziej skorumpowane uznają partie polityczne i parlamenty, to społeczeństwa afrykańskie bardziej niepokoją się brakiem uczciwości w policji, zaś dla obywateli Europy Środkowej i Wschodniej partie polityczne i policja są w równym stopniu skorumpowane.

Jeżeli zaś chodzi o sądownictwo, najbardziej krytyczne opinie pochodziły z Europy Środkowej i Wschodniej oraz z Ameryki Łacińskiej, gdzie ten sektor

został uznany za jeden z trzech najbardziej dotkniętych korupcją. Służby celne były szczególnie źle postrzegane w Afryce, Ameryce Łacińskiej i w większej części Europy Środkowej i Wschodniej. Co się tyczy biznesu i mediów, najbardziej krytyczne opinie na ich temat wyrażane były w Europie Zachodniej, a w szczególności w państwach skandynawskich. Choć sektory opieki zdrowotnej i edukacji nie otrzymały zbyt surowej oceny, to jednak w znaczącej liczbie państw występują poważne obawy o to, że nieoficjalne „dodatkowe opłaty” mogą utrudniać dostęp wielu ludzi do podstawowych usług społecznych.

Pod względem wpływu korupcji na różne sfery życia ankietowani wyraźnie wskazali sferę polityczną jako najbardziej dotkniętą korupcją. Jednak wysoki odsetek respondentów uznał także sektor biznesowy za równie skorumpowany. Chodzi tu głównie o mieszkańców Afryki i Europy Zachodniej. Inaczej jest w Ameryce Łacińskiej – tu mało osób podzielało taką opinię. I choć mniej ankietowanych podawało, że ich życie osobiste jest bezpośrednio dotknięte korupcją, to mieszkańcy kilku państw potwierdzali z całą stanowczością, że korupcja ma na ich życie wysoce negatywny wpływ. Poza tym można było zauważyć, że respondenci o niskich dochodach o wiele częściej bardziej negatywnie oceniali wpływ korupcji na swoje życie osobiste, niż respondenci o średnich i wysokich dochodach.

Jeśli chodzi o ocenę powszechności korupcji w ostatnich 3 latach, to przeważają opinie negatywne. 57% ankietowanych odpowiedziało, że poziom korupcji wzrósł – niewiele lub bardzo. Respondenci w Ameryce Łacińskiej i Afryce mieli najbardziej negatywne odczucia. W pozostałych regionach opinie były bardziej zróżnicowane.

Patrząc w przyszłość, respondenci byli mniej pesymistyczni – przeciętna osoba uważała, że poziom korupcji raczej się nie zmieni, niż że się pogorszy. Mimo przeważającego poglądu, że w ubiegłych latach korupcja wzrosła, ankietowani z Ameryki Łacińskiej i z Afryki bardziej pozytywnie patrzyli w przyszłość. Respondenci w kilku państwach takich jak Urugwaj, Kolumbia, Nigeria i Etiopia byli bardziej optymistyczni w ocenie przyszłości niż przeszłości.

Co do powszechności korupcji, to choć w zasadzie obywatele państw bogatszych zauważają niższy poziom korupcji, a biedniejszych porównywalnie wyższy, między regionami i grupami dochodu istnieją jednak znaczące różnice. Sąsiadujące państwa mogą wykazywać bardzo różne poziomy łapownictwa, tak jak w przypadku Kambodży i Tajlandii czy też Gwatemali i Nikaragui. Również państwa o podobnych dochodach mogą mieć zróżnicowany poziom korupcji: Filipiny i Paragwaj są w grupie państw o średnich dochodach, ale tylko 9% badanych Filipińczyków przyznało, że wręczyło łapówkę w ubiegłym roku, w porównaniu z 43% Paragwajczyków.

Koszty korupcji mogą być znaczne dla gospodarstw domowych. Jeżeli przyrównamy je do PKB na jednego mieszkańca, to staje się jasne, że w niektórych krajach rodziny muszą wydać znaczącą część swoich dochodów na łapówki. W 11 z 19 państw, dla których dysponujemy danymi statystycznymi, rodziny przeznaczają na ten cel mniej niż równowartość 10% PKB na mieszkańca. Jednak w pozostałych krajach gospodarstwa domowe muszą wydać znacznie więcej. W takich krajach jak Kamerun, Nigeria i Ghana rodziny muszą płacić równowartość co najmniej jednej piątej PKB na mieszkańca „podatku łapówkowego”.

Analizując formy łapówek, można wyróżnić pewne regionalne prawidłowości.

W Ameryce Łacińskiej i Azji Południowej częściej zdarza się żądanie łapówki wprost. Natomiast w Europie Wschodniej łapówki płaci się w momencie korzystania z usług publicznych (ten typ łapownictwa występuje rzadziej w innych częściach świata).

Niemniej jednak korupcja pozostaje dużym problemem dla mieszkańców całego świata, którzy w pierwszej kolejności piętnują swoje systemy polityczne i sądownicze. Choć korupcja w polityce jest wymieniana jako podstawowy problem w wielu państwach, jasnym jest, że łapownictwo oraz mniejsze wykroczenia korupcyjne są znaczącym obciążeniem dla społeczeństw przede wszystkim w krajach słabo rozwiniętych.

Załączniki

Załącznik I

Globalny Barometr Korupcji TI 2005

Pełne tabele państw

Tabela 9: Instytucje i sektory państwowe⁷ – skorumpowane czy czyste?

Do jakiego stopnia postrzega Pan/i następujące sektory w swoim kraju/ regionie jako dotknięte korupcją? (1: zupełnie nieskorumpowane, ... 5: wyjątkowo skorumpowane)	Partie polityczne	Parlament / Legislatura	Policja	System prawny/Sądownictwo	Urzędy skarbowe	Sektor prywatny	Urzędy celne	Ochrona zdrowia	Media	Edukacja	Instytucje użyteczności publicznej	Wydawanie pozwoleń i koncesji	Wojsko	Organizacje pozarządowe	Instytucje religijne
Filipiny	4.2	4.2	4.0	3.4	3.7	3.2	3.7	2.9	2.5	3.0	3.1	3.3	2.7	2.5	2.0
Hongkong	3.1	2.5	2.9	2.4	2.1	3.2	2.6	2.2	3.0	2.3	2.1	1.9	2.3	2.4	2.0
Indie	4.7	4.4	4.7	4.3	3.8	3.4	4.1	3.8	2.7	3.8	3.7	4.0	2.1	3.0	2.9
Indonezja	4.2	4.0	4.0	3.8	3.8	3.5	4.0	2.7	2.4	3.0	3.0	3.5	2.9	2.4	2.1
Japonia	4.2	3.7	3.8	3.0	3.5	3.3	2.9	3.6	3.4	3.1	3.2	2.7	3.0	3.0	3.8
Kambodża	2.9	2.4	3.2	3.9	3.1	2.6	3.8	2.8	2.2	2.2	2.1	2.3	2.5	1.5	1.8
Korea Płd.	4.4	4.4	3.7	3.7	3.5	3.5	3.6	3.3	3.5	3.6	2.4	2.4	3.4	2.9	3.0
Malezja	3.7	3.1	4.0	2.9	2.8	3.1	3.4	2.3	2.4	2.3	2.4	3.2	2.4	2.5	1.9
Pakistan	3.9	3.7	4.3	4.0	3.9	3.4	4.0	3.7	3.3	3.4	3.8	3.7	3.1	3.1	2.5
Singapur	2.2	1.8	2.0	2.1	1.8	2.7	2.0	1.7	2.2	1.8	1.7	1.8	1.9	2.6	2.2
Tajlandia	3.9	2.8	3.8	2.8	2.8	2.9	3.2	2.4	2.5	2.8	2.6	2.2	2.6	2.6	2.2
Tajwan	4.1	4.3	3.4	3.4	3.1	3.2	3.6	3.1	2.7	2.8	3.2	1.8	3.5	2.0	2.2

⁷ Sektory w powyższej tabeli uszeregowane są od lewej do prawej zgodnie z ich łącznym wynikiem wśród wszystkich badanych państw. Zaciemnione pola wskazują te instytucje/sektory, w których korupcja postrzegana była jako najwyższa.

AZJA - średnia	4.2	3.9	3.9	3.4	3.5	3.3	3.4	3.3	3.0	3.1	3.1	2.9	2.9	2.8	2.9
Etiopia	3.6	3.2	3.7	3.7	3.8	3.8	3.6	3.4	3.5	3.4	3.2	2.7	3.6	2.5	2.4
Ghana	4.1	3.1	4.7	3.8	3.7	3.2	4.2	2.9	3.1	3.5	3.7	3.1	2.3	2.5	2.2
Kamerun	3.9	3.3	4.7	4.3	4.0	3.7	4.4	3.7	2.9	3.6	2.7	3.6	3.6	2.5	2.0
Kenia	3.7	3.8	4.1	3.6	3.4	2.9	3.7	3.2	2.3	2.5	3.2	3.7	2.5	2.3	2.0
Nigeria	4.5	4.1	4.7	3.8	3.6	3.2	4.2	3.0	2.8	3.8	3.6	3.1	3.8	2.5	2.3
RPA	4.0	3.7	4.0	3.3	2.7	3.0	2.9	3.0	2.6	2.8	2.9	3.8	2.7	2.7	2.3
Senegal	3.6	3.1	3.7	3.2	2.8	2.8	3.6	2.7	2.4	2.5	2.0	3.1	1.9	2.1	1.8
Togo	3.6	3.5	3.9	3.9	3.4	3.3	4.2	3.0	3.0	2.9	3.1	3.6	3.5	2.2	2.1
AFRYKA - średnia	4.2	3.8	4.4	3.7	3.5	3.1	4.0	3.0	2.7	3.4	3.4	3.3	3.2	2.5	2.2
Austria	3.6	3.1	2.8	2.8	2.8	3.0	2.7	2.5	3.0	2.4	2.3	2.8	2.7	2.3	2.5
Dania	2.7	2.5	2.0	2.0	1.8	2.8	1.8	2.1	2.8	1.9	1.9	1.6	2.0	2.2	1.8
Finlandia	3.1	2.7	1.7	2.0	1.9	2.8	1.8	2.0	2.9	1.8	2.0	1.7	1.7	2.2	2.4
Francja	4.1	3.4	3.1	3.1	2.5	3.5	2.7	2.3	3.4	2.0	2.3	2.2	2.4	2.5	2.4
Grecja	4.1	3.5	3.3	3.7	3.8	3.4	3.5	3.6	3.7	2.7	3.3	2.5	2.5	2.6	3.7
Hiszpania	3.4	3.2	3.1	3.2	3.3	3.3	2.8	2.9	3.1	2.7	2.9	2.8	2.9	2.7	3.0
Holandia	3.0	2.8	2.9	2.7	2.4	3.1	2.7	2.3	3.1	2.2	2.9	2.4	2.5	2.6	2.4
Irlandia	3.7	3.1	2.7	3.2	2.8	3.1	2.2	2.4	2.8	2.0	2.2	1.8	2.0	2.2	2.7
Islandia	3.3	2.6	2.0	2.3	1.8	3.1	2.0	1.9	3.1	1.5	2.8	1.7		2.0	1.7
Luksemburg	3.4	2.8	2.7	2.6	2.4	3.3	2.3	2.1	3.0	2.2	2.1	2.4	2.1	2.3	2.7
Niemcy	3.7	3.2	2.4	2.7	2.9	3.2	2.6	2.8	3.3	2.3	2.7	2.1	2.5	2.6	2.4
Norwegia	3.2	2.7	2.4	2.2	2.0	3.5	2.2	2.6	3.2	2.0	2.5	1.9	2.7	2.8	3.2
Portugalia	3.9	3.3	3.0	3.3	3.7	3.4	3.3	2.9	2.9	2.7	2.6	2.6	2.4	2.6	2.6
Szwajcaria	3.2	2.7	2.2	2.3	2.5	2.9	2.1	2.3	2.9	1.9	2.3	2.0	2.3	2.3	2.3
Wielka Brytania	3.5	3.2	2.8	2.9	2.5	3.0	2.4	2.2	3.2	2.1	2.3	2.0	2.5	2.5	2.4
Włochy	4.2	3.6	2.5	3.2	3.5	3.5	2.9	3.5	3.3	2.6	2.6	3.5	2.4	2.4	2.2
EUROPA ZACHODNIA - średnia	3.7	3.3	2.7	2.9	2.9	3.3	2.7	2.7	3.3	2.3	2.6	2.5	2.5	2.5	2.5
Bośnia i Hercegowina	4.5	4.2	4.0	4.1	3.5	3.8	3.9	3.9	3.1	3.6	2.5	2.9	2.4	2.3	2.6
Bułgaria	4.3	4.2	3.8	4.3	3.4	3.8	4.5	4.1	3.2	3.4	2.8	3.6	2.7	3.1	2.7
Chorwacja	4.0	3.8	3.3	3.9	3.3	3.6	3.3	3.5	3.0	2.9	3.0	3.3	2.6	2.5	2.6
Czechy	3.7	3.3	3.7	3.4	2.7	3.1	3.4	2.9	2.7	2.5	2.2	2.4	2.6	2.3	2.2

Gruzja	3.6	3.6	2.9	3.9	3.5	3.4	3.6	3.1	2.9	2.9	2.6	3.1	2.5	2.8	2.0
Kosowo	3.1	2.5	1.9	3.0	2.7	3.0	3.4	3.4	2.2	2.4	3.0	2.6	1.2	2.2	1.6
Litwa	4.3	4.1	4.1	4.2	3.3	3.6	4.2	3.9	2.9	3.1	2.5	2.9	2.4	2.7	2.1
Macedonia	4.1	4.0	3.5	4.3	3.4	3.5	4.2	3.9	3.0	3.7	2.8	2.8	2.4	2.6	2.2
Moldawia	3.8	3.6	4.2	3.8	2.9	3.5	4.2	4.0	3.0	3.9	2.7	3.3	2.8	2.7	2.1
Polska	4.2	4.1	3.9	4.0	3.1	3.8	2.7	4.1	2.8	2.9	2.6	3.5	2.6	2.8	2.5
Rosja	4.0	3.9	4.2	3.9	3.8	3.8	3.7	3.5	3.4	3.7	3.1	3.5	3.5	2.7	2.2
Rumunia	3.8	3.6	3.6	3.7	2.4	3.4	3.8	3.6	2.7	2.9	2.5	2.9	2.4	2.5	2.1
Serbia	4.2	3.8	4.0	4.1	3.2	3.8	4.2	4.0	3.7	3.7	2.9	2.9	2.9	3.4	2.3
Ukraina	3.9	3.8	4.1	4.1	3.6	3.8	4.1	4.0	3.1	3.8	2.5	3.3	3.0	3.0	2.3
EUROPA ŚRODKOWA i WSCHODNIA - średnia	4.0	3.9	4.0	3.9	3.5	3.7	3.7	3.7	3.2	3.5	2.9	3.4	3.1	2.7	2.3
Argentyna	4.6	4.5	4.3	4.3	3.4	3.6	4.2	3.0	3.4	3.0	3.3	3.6	3.2	2.8	3.0
Boliwia	4.8	4.6	4.7	4.3	3.5	3.4	4.4	3.2	3.0	3.3	3.2	3.1	3.8	3.2	2.3
Chile	4.2	3.8	3.5	4.1	3.2	3.5	3.3	2.6	3.0	2.4	3.0	2.8	3.0	2.6	2.2
Dominikana	4.3	3.7	4.3	3.8	3.8	3.3	3.7	3.4	3.2	3.1	3.5	3.4	3.4	3.0	3.0
Ekwador	4.9	4.9	4.3	4.6	3.7	3.4	4.5	3.5	3.3	3.6	4.1	4.4	3.6	2.9	2.8
Gwatemala	4.2	4.0	4.2	3.9	4.0	3.7	3.8	3.6	3.5	3.4	3.7	3.6	3.9	3.4	3.2
Kolumbia	4.4	4.2	3.8	3.8	3.6	3.1	3.6	3.2	3.0	3.0	3.5	3.1	3.2	3.0	2.7
Kostaryka	4.6	4.2	3.8	3.6	4.1	3.5	4.0	3.5	3.1	3.1	3.6	3.2		3.0	3.2
Meksyk	4.7	4.4	4.7	4.5	3.9	3.5	4.2	3.2	3.3	3.1	3.6	4.0	3.1	3.3	2.9
Nikaragua	4.6	4.4	4.3	4.4	4.4	3.9	4.1	4.0	3.7	4.1	4.2	4.1	3.4	3.3	3.0
Panama	4.7	4.7	4.4	4.5	3.9	3.5	4.0	3.2	3.2	3.3	3.5	3.4	3.9	3.0	2.4
Paragwaj	4.8	4.7	4.7	4.6	4.1	3.5	4.6	3.9	3.1	3.6	4.0	3.8	4.2	3.0	2.8
Peru	4.5	4.5	4.4	4.5	3.9	3.4	3.4	3.6	3.7	3.8	3.6	4.1	4.1	3.3	2.6
Urugwaj	4.0	3.4	3.9	3.5	3.0	3.2	4.0	3.2	2.8	2.6	2.9	2.3	2.9	2.2	2.9
Wenezuela	3.7	3.7	3.7	3.4	3.2	3.3	3.4	3.3	3.2	3.1	3.2	3.4	3.2	3.2	3.2
AMERYKA ŁACIŃSKA - średnia	4.5	4.4	4.3	4.3	3.7	3.5	4.0	3.2	3.3	3.2	3.5	3.7	3.3	3.1	2.8
Izrael	4.5	4.2	3.3	2.9	3.2	3.2	3.0	3.0	3.3	3.0	3.2	3.1	2.5	3.1	3.8
Kanada	3.9	3.6	2.7	3.2	2.9	3.0	2.5	2.5	3.1	2.3	2.7	2.2	2.5	2.4	2.6

Turcja	4.1	3.9	4.0	4.0	4.2	4.0	4.1	4.1	3.8	4.0	4.0	3.7	3.3	3.6	3.4
USA	3.9	3.5	3.1	3.5	3.4	3.2	3.0	3.1	3.5	3.0	3.0	2.5	2.9	3.0	2.8
Razem	4.0	3.7	3.6	3.5	3.4	3.4	3.3	3.2	3.2	3.0	3.0	2.9	2.9	2.8	2.6

Tabela 10: Wpływ korupcji na życie polityczne, środowisko biznesowe oraz życie osobiste i rodzinne.

Niektórzy ludzie uważają, że korupcja wpływa na różne sfery życia w ich kraju. Czy Pana/i zdaniem korupcja wpływa na: (1: zupełnie nie, ..., 4: w dużym stopniu)	Życie polityczne	Środowisko biznesowe	Twoje życie osobiste i rodzinne
Argentyna	3.3	3.0	2.4
Austria	2.5	1.7	1.4
Boliwia	3.9	3.0	3.2
Bośnia i Hercegowina	3.6	3.5	3.3
Bułgaria	3.6	3.4	2.0
Chile	3.3	3.1	2.0
Chorwacja	3.5	3.6	2.3
Czechy	3.4	3.1	1.8
Dania	2.4	2.6	1.6
Dominikana	3.1	3.0	2.8
Ekwador	3.0	3.0	2.7
Etiopia	3.2	3.3	2.8
Filipiny	3.6	3.6	3.5
Finlandia	2.6	2.4	1.3
Francja	3.4	2.4	1.4
Ghana	3.1	3.1	2.7
Grecja	3.7	3.6	2.5
Gruzja	3.5	3.5	2.8
Gwatemala	3.2	2.9	2.5
Hiszpania	2.6	2.2	1.7
Holandia	2.5	2.8	1.5
Hongkong	3.1	2.9	2.5
Indie	3.2	2.9	2.6

Indonezja	3.3	3.2	2.5
Irlandia	3.3	3.0	1.7
Islandia	3.1	3.0	1.9
Izrael	3.7	3.5	2.7
Japonia	2.4	2.2	1.7
Kambodża	2.3	2.4	2.4
Kamerun	3.5	3.4	2.2
Kanada	3.3	3.1	2.1
Kenia	3.2	3.3	3.2
Kolumbia	3.2	3.0	2.6
Korea Płd.	3.6	3.5	2.9
Kosowo	2.9	2.7	2.2
Kostaryka	3.0	2.8	2.7
Litwa	3.6	3.4	2.2
Luksemburg	2.8	2.8	1.8
Macedonia	3.4	3.2	2.6
Malezja	3.1	2.9	2.1
Meksyk	3.4	3.0	3.0
Mołdawia	3.1	3.0	2.5
Niemcy	3.2	2.1	1.7
Nigeria	3.2	2.9	1.3
Nikaragua	3.0	3.0	3.0
Norwegia	2.8	2.9	1.3
Pakistan	3.2	3.1	2.8
Panama	3.5	3.2	3.0
Paragwaj	3.4	3.1	2.6
Peru	3.7	3.3	2.9
Polska	3.6	3.4	2.1
Portugalia	3.6	3.5	2.0
Rosja	3.4	3.1	2.0
RPA	3.2	2.8	2.2
Rumunia	3.2	3.2	2.5
Senegal	3.3	2.9	1.5
Serbia	3.2	2.9	2.3

Singapur	2.7	2.7	2.0
Szwajcaria	2.7	2.9	1.5
Tajlandia	3.2	3.3	2.8
Tajwan	3.8	3.7	2.9
Togo	3.1	3.1	2.1
Turcja	3.3	3.3	3.1
Ukraina	3.3	3.1	1.9
Urugwaj	3.3	2.9	2.3
USA	3.2	3.0	2.2
Wenezuela	2.8	2.7	2.4
Wielka Brytania	3.0	2.8	1.6
Włochy	3.4	3.5	1.5
Razem	3.2	3.0	2.2

Tabela 11: Jak zwiększał lub zmniejszał się poziom korupcji w przeciągu trzech ostatnich lat?

Jak zmienił się poziom korupcji w przeciągu trzech ostatnich latach?	% duży wzrost	% mały wzrost	% bez zmian	% mały spadek	% duży spadek	% nie wiem/ brak odpowiedzi
Argentyna	17	23	39	17	1	3
Austria	11	18	31	4	4	30
Boliwia	53	17	21	7	2	1
Bośnia i Hercegowina	34	31	24	7	1	4
Bułgaria	21	16	30	9	1	23
Chile	35	19	31	12	0	3
Chorwacja	30	17	36	11	2	4
Czechy	19	29	37	8	1	6
Dania	5	35	50	6	0	4
Dominikana	72	8	11	8	1	0
Ekwador	69	13	15	1	1	1
Etiopia	42	19	16	17	3	2
Filipiny	70	14	9	6	1	0
Finlandia	7	26	34	9	1	24
Francja	19	29	35	6	1	9

Ghana	35	16	16	21	4	7
Grecja	45	20	24	9	2	0
Gruzja	11	9	27	33	13	8
Gwatemala	36	23	26	9	2	2
Hiszpania	29	19	35	7	2	8
Holandia	21	40	18	4	1	17
Hongkong	7	20	35	24	8	6
Indie	62	22	9	7	0	0
Indonezja	15	13	27	36	5	4
Irlandia	30	19	26	18	5	2
Islandia	16	33	34	6	1	10
Izrael	65	14	17	1	1	2
Japonia	26	22	44	7	1	1
Kambodża	28	24	26	11	2	9
Kamerun	45	26	15	11	0	3
Kanada	32	26	33	3	1	5
Kenia	16	14	17	42	6	6
Kolumbia	23	13	27	31	7	0
Korea Płd.	16	29	34	16	1	4
Kosowo	29	19	24	12	2	14
Kostaryka	72	7	18	2	1	1
Litwa	30	30	22	5	1	12
Luksemburg	8	28	44	5	1	14
Macedonia	39	18	27	10	1	4
Malezja	18	21	25	21	1	13
Meksyk	40	19	29	9	2	1
Mołdawia	23	27	28	15	1	6
Niemcy	34	32	25	5	2	3
Nigeria	59	14	10	13	4	0
Nikaragua	74	7	14	5	1	.
Norwegia	7	50	27	5	1	11
Pakistan	39	28	16	7	1	10
Panama	55	8	28	7	1	1
Paragwaj	52	12	22	11	2	1

Peru	59	14	19	8	0	1
Polska	44	18	29	3	0	5
Portugalia	42	26	21	4	1	6
RPA	48	19	16	11	3	3
Rosja	39	23	26	6	1	5
Rumunia	23	14	34	17	2	10
Senegal	19	20	23	17	3	18
Serbia	31	17	33	12	1	7
Singapur	5	11	40	15	10	18
Szwajcaria	21	29	36	8	0	7
Tajlandia	39	12	22	19	5	4
Tajwan	22	9	41	18	5	6
Togo	44	16	17	13	4	6
Turcja	18	21	15	28	7	10
Ukraina	19	22	31	12	1	15
Urugwaj	37	20	33	7	1	4
USA	43	22	23	7	4	2
Wenezuela	59	12	15	11	1	2
Wielka Brytania	24	29	33	4	2	8
Włochy	28	22	38	9	1	2
Razem	35	22	27	9	2	5

Tabela 12: Oczekiwania: czy poziom korupcji wzrośnie czy spadnie w przeciągu następných trzech lat?

Czy oczekuje Pan/i ze poziom korupcji w przeciągu następných trzech latach ulegnie zmianie?	% duży wzrost	% mały wzrost	% bez zmian	% mały spadek	% duży spadek	% nie wiem / brak odpowiedzi
Argentyna	9	12	43	25	2	10
Austria	10	24	36	4	2	25
Boliwia	16	15	34	15	8	13
Bośnia i Hercegowina	15	25	31	19	3	7
Bułgaria	7	8	31	17	3	34

Chile	8	12	37	26	3	13
Chorwacja	13	12	38	26	6	5
Czechy	10	22	44	14	3	7
Dania	4	29	57	6	2	2
Dominikana	34	9	16	25	9	7
Ekwador	47	14	22	3	4	11
Etiopia	17	10	16	35	13	9
Filipiny	65	11	13	6	1	4
Finlandia	8	32	34	8	1	17
Francja	12	23	40	10	1	14
Ghana	22	10	14	19	23	11
Grecja	25	16	26	21	9	3
Gruzja	5	3	29	24	14	25
Gwatemala	36	21	28	9	3	3
Hiszpania	23	16	48	7	2	10
Holandia	17	35	27	5	1	16
Hongkong	4	18	42	23	7	6
Indie	57	21	9	8	1	4
Indonezja	8	2	7	18	63	2
Irlandia	13	19	37	22	6	3
Islandia	8	29	42	11	1	9
Izrael	22	39	26	8	1	4
Japonia	19	23	47	8	1	1
Kambodża	19	20	15	16	5	25
Kamerun	26	13	22	22	13	4
Kanada	16	22	40	14	3	5
Kenia	13	12	20	31	12	12
Kolumbia	17	13	28	30	8	5
Korea Płd.	10	22	38	22	2	6
Kosowo	10	6	16	31	19	19
Kostaryka	46	9	24	13	2	6
Litwa	12	25	37	16	1	9
Luksemburg	9	31	40	9	2	8
Macedonia	20	13	27	28	4	8

Malezja	16	17	21	25	3	19
Meksyk	29	21	33	13	1	3
Mołdawia	13	20	28	23	5	12
Niemcy	26	31	30	9	1	4
Nigeria	27	9	10	30	21	3
Nikaragua	62	8	18	6	2	4
Norwegia	5	55	24	9	1	6
Pakistan	29	27	16	5	2	21
Panama	40	8	27	17	3	5
Paragwaj	33	14	33	15	1	4
Peru	35	13	24	8	1	19
Polska	19	18	38	13	2	9
Portugalia	19	20	25	19	9	8
Rosja	26	24	34	7	1	8
RPA	27	11	19	22	14	7
Rumunia	9	5	36	31	5	13
Senegal	10	9	19	27	17	17
Serbia	21	15	33	17	3	12
Singapur	6	13	37	16	15	12
Szwajcaria	14	33	38	10	1	4
Tajlandia	24	13	21	26	9	8
Tajwan	22	13	35	14	3	13
Togo	24	10	16	18	23	11
Turcja	12	17	22	23	10	17
Ukraina	4	8	30	29	10	18
Urugwaj	5	4	21	44	13	13
USA	30	26	28	10	4	2
Wenezuela	44	18	19	.	2	16
Wielka Brytania	18	28	36	9	2	8
Włochy	18	23	38	13	1	8
Razem	23	21	30	14	5	7

Tabela 13: Styczność z łapówkami: kto zapłacił łapówkę w ubiegłym roku?

Czy w ostatnich 12 miesiącach Pan/i lub ktoś z Państwa gospodarstwa domowego wręczył łapówkę w jakiejś formie?	% Tak	% Nie	% nie wiem / brak odpowiedzi
Argentyna	6	92	3
Austria	4	82	13
Boliwia	20	79	1
Bośnia i Hercegowina	6	93	1
Bułgaria	7	88	5
Chile	3	95	2
Chorwacja	7	93	0
Czechy	18	74	8
Dania	1	99	0
Dominikana	16	83	0
Ekwador	18	80	2
Etiopia	30	69	0
Filipiny	9	91	0
Finlandia	3	90	7
Francja	2	96	3
Ghana	21	69	10
Grecja	12	87	0
Gruzja	7	87	4
Gwatemala	25	73	2
Hiszpania	0	96	4
Holandia	0	97	2
Hongkong	0	99	0
Indie	12	87	1
Indonezja	11	84	4
Irlandia	1	98	1
Islandia	1	98	1
Izrael	2	97	1
Japonia	0	90	10
Kambodża	36	62	2

Kamerun	43	46	11
Kanada	1	98	0
Kenia	19	59	22
Kolumbia	6	93	1
Korea Płd.	4	95	1
Kosowo	9	89	3
Kostaryka	4	96	1
Litwa	28	64	9
Luksemburg	6	91	3
Macedonia	8	88	4
Malezja	6	91	3
Meksyk	31	65	5
Mołdawia	29	61	10
Niemcy	2	97	0
Nigeria	29	69	2
Nikaragua	5	95	0
Norwegia	4	92	4
Pakistan	13	67	19
Panama	9	90	1
Paragwaj	43	51	6
Peru	14	78	8
Polska	8	76	16
Portugalia	2	97	1
Rosja	17	81	1
RPA	5	91	3
Rumunia	22	64	15
Senegal	19	55	26
Serbia	19	74	7
Singapur	4	95	1
Szwajcaria	1	97	2
Tajlandia	6	93	1
Tajwan	3	96	1
Togo	30	60	10
Turcja	5	91	4

Ukraina	13	78	8
Urugwaj	3	97	1
USA	1	99	0
Wenezuela	6	88	5
Wielka Brytania	1	99	1
Razem	9	87	4

Globalny Barometr Korupcji TI 2005 - Ankieta

Chcielibyśmy zadać Panu/i kilka pytań na temat korupcji. W tym badaniu przez korupcję rozumiemy nadużycie powierzonej władzy – na przykład przez urzędnika państwowego lub przez przedsiębiorcę – dla prywatnej korzyści. Może tu chodzić o korzyść materialną lub każdą inną.

- 1. Niektórzy uważają, że korupcja dotyczy różnych sfer życia w kraju. Pana/i zdaniem korupcja dotyczy ... w ogóle, w niewielkim stopniu, w umiarkowanym stopniu lub w dużym stopniu?**

ODCZYTAJ I ZAKREŚL. PO JEDNEJ ODPOWIEDZI DLA KAŻDEGO.

Sfera	W ogóle	W niewielkim stopniu	W umiarkowanym stopniu	W dużym stopniu	Nie wiem/ Brak odpowiedzi
Pana/i życie osobiste i rodzinne	1	2	3	4	9
Środowisko zawodowe	1	2	3	4	9
Życie publiczne	1	2	3	4	9

- 2. Jak zmienił się poziom korupcji w kraju w ciągu ostatnich 3 lat?**

ODCZYTAJ I ZAKREŚL. JEDNA ODPOWIEDŹ.

Bardzo się zwiększył	1
Niewiele się zwiększył	2
Nie zmienił się	3
Niewiele się zmniejszył	4
Bardzo się zmniejszył	5
Nie wiem/ Brak odpowiedzi	9

- 3. Czy oczekujesz zmiany poziomu korupcji w ciągu najbliższych 3 lat? Czy:**

ODCZYTAJ I ZAKREŚL. JEDNA ODPOWIEDŹ.

Bardzo się zwiększy	1
Niewiele się zwiększy	2
Nie zmieni się	3
Niewiele się zmniejszy	4
Bardzo się zmniejszy	5
Nie wiem/ Brak odpowiedzi	9

**4. Za w jakim stopniu dotknięte korupcją postrzega Pan/i następujące sektory?
Proszę odpowiedzieć w skali od 1 do 5 (1 – w ogóle nie skorumpowane, 5 – bardzo skorumpowane).**

ODCZYTAJ I ZAKREŚL. JEDNA ODPOWIEDŹ.

Sektory	W ogóle nieskorumpowane				Bardzo skorumpowane	Nie wiem/ brak odpowiedzi
	1	2	3	4	5	9
Służby celna	1	2	3	4	5	9
System edukacji	1	2	3	4	5	9
System prawny/ Sądownictwo	1	2	3	4	5	9
Opieka zdrowotna	1	2	3	4	5	9
Policja	1	2	3	4	5	9
Partie polityczne	1	2	3	4	5	9
Parlament/ Legislatura	1	2	3	4	5	9
Wydawanie pozwoleń i koncesji (USC dla urodzeń i małżeństw, koncesje, zezwolenia)	1	2	3	4	5	9
Instytucje użyteczności publicznej (telefony, elektryczność, woda, itd.)	1	2	3	4	5	9
Urzędy skarbowe	1	2	3	4	5	9
Biznes/ sektor prywatny	1	2	3	4	5	9
Media	1	2	3	4	5	9
Wojsko	1	2	3	4	5	9
Organizacje pozarządowe	1	2	3	4	5	9
Instytucje religijne	1	2	3	4	5	9

5. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy Pan/i lub osoba mieszkająca w Pana/i gospodarstwie domowym zapłacił/a łapówkę w jakiegokolwiek formie?

INFORMACJA DLA ANKIETERA: osoba mieszkająca w Pana/i gospodarstwie domowym = osoby należące do Pana/i gospodarstwa domowego, np. rodzice, dzieci, itd.

Tak	1
Nie	2
Nie wiem	8
Brak odpowiedzi	9

TE PYTANIA NALEŻY ZADAĆ TYM OSOBOM, KTÓRE ODPOWIEDZIAŁY TAK NA PYTANIE 5 – W PRZECIWNYM PRZYPADKU PRZEJDŹ DO PYTANIA 6

5.1. Ile w przybliżeniu pieniędzy wydało Pana/i gospodarstwo domowe łącznie na łapówki w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

Należy zapytać o kwotę w walucie miejscowej i zapisać ją następnie w dolarach (lub euro).

1. Poniżej 30 USD/ w przybliżeniu poniżej 25 €	9. 500 – 749 USD/ 400 – 599 €
2. 30 – 49 USD/ 25 – 39 €	10. 750 – 999 USD/ 600 – 799 €
3. 50 – 74 USD/ 40 – 59 €	11. 1000 USD lub więcej/ 800 € lub więcej
4. 75 – 99 USD/ 60 – 79 €	12. Nie wiem/ Brak odpowiedzi
5. 100 – 149 USD/ 80 – 119 €	13. Odmowa odpowiedzi
6. 150 – 199 USD/ 120 – 159 €	
7. 200 – 299 USD/ 160 – 239 €	
8. 300 – 499 USD/ 240 – 399 €	

ZAPYTAJ WSZYSTKICH, KTÓRZY ODPOWIEDZIELI “TAK” W PYTANIU 5 – W PRZECIWNYM PRZYPADKU PRZEJDŹ DO PYTANIA 6

5.2. Które z poniższych odnosi się do łapówek zapłaconych w ciągu ostatnich 12 miesięcy:

ODCZYTAJ I ZAKREŚL. PO JEDNEJ ODPOWIEDZI DLA KAŻDEGO.

	TAK	NIE	NIE WIEM/ BRAK ODPOWIEDZI
Łapówka bezpośrednio zażądana	1	2	9
Łapówka zapłacona, by uniknąć kłopotów z władzami	1	2	9
Łapówka zapłacona, by otrzymać należną usługę	1	2	9

Załącznik III

Globalny Barometr Korupcji TI 2005

Spis państw i informacje na ich temat

Kraj/ terytorium	Kontakt	E-mail	Firma	Metoda badania	Rodzaj próby	Wielkość próby	Data badania
Argentyna	Ricardo Hermelo	ricardo.hermello@tns-gallup.com.ar	TNS Gallup Argentina	bezpośrednia	ogólnokrajowa	1000	4. tydzień maja
Austria	Ingrid lux	i.lusk@gallup.at	Gallup Austria	bezpośrednia	ogólnokrajowa	668	31 maja – 16 czerwca
Boliwia	Luis Alberto Quiroga	Proyectos @ encuestas-estudios.com	Encuestas & Estudios	bezpośrednia	miejska	519	10 czerwca – 25 czerwca
Bośnia i Hercegowina	Aida Hadziavdic-Begovic	Aida.hadziavdic @ mib.ba	Mareco Index Bosnia	telefoniczna	ogólnokrajowa	500	6 czerwca – 10 czerwca
Bulgaria	Antón Valkovski	A.valkovski@bbss-gallup.com	TNS BBSS	bezpośrednia	ogólnokrajowa	1024	5 lipca – 12 lipca
Chile*	Paola Cea	mori4 @ morichile. cl	MORI (Chile) S.A.	bezpośrednia	miejska	1200	25 sierpnia – 2 września
Chorwacja	Dragan Bagic	Drgan.bagic@puls.hr,	Puls	telefoniczna	ogólnokrajowa	600	1 czerwca – 20 czerwca
Czechy.	Jan Trojacek	Trojacek@mareco.cz	Mareco	bezpośrednia	ogólnokrajowa	500	14 czerwca – 27 czerwca
Dania	Claus Bo Hansen	Claus.Bo.Hansen@tns-gallup.dk	TNS Gallup Denmark	telefoniczna	ogólnokrajowa	500	8 czerwca – 16 czerwca
Dominikana*	Leonard Kemp	Sigmados @ verizon.net.do	Sigma Dos Republica	bezpośrednia	miejska	806	12 lipca – 16 lipca

			Dominicana				
Ekwador	Carlos A. Cordova	Carlos.cordova@cedatos.com	cedatos	bezpośrednia	główne miasta	500	27 czerwca – 1 lipca
Etiopia*	Margit Cleveland	Mcleland@rms-africa.com	Research & Marketing Services	bezpośrednia	stolica	510	15 czerwca – 21 czerwca
Filipiny	Angel Almojuela	Angel.almojuela@asiaresearch.com.ph	Asia Research Organization	telefoniczna	ogólnokrajowa	1000	30 maja – 19 czerwca
Finlandia	Mika Kiiski	Mika.kiiski@tns-gallup.fi	TNS Gallup Finland	telefoniczna i Telepanel	ogólnokrajowa	1289	17 czerwca – 22 czerwca
Francja	Guillaume Rainsard	guillaume.rainsard@tns-sofres.com	TNS France	bezpośrednia	ogólnokrajowa	1003	21 czerwca – 22 czerwca
Ghana*	Steve Ayo Amale	Aamale@rms-africa.com	Research & Marketing Services	bezpośrednia	miejska	1005	10 czerwca – 18 czerwca
Grecja	Ero Papadopoulou	ero.papadopoulou@tnsicap.gr	TNS ICAP	telefoniczna	ogólnokrajowa	500	2 czerwca – 15 czerwca
Gruzja	Merab Pachuia	mpachulia@gorbi.com	GORBI	telefoniczna	główne miasto	500	20 sierpnia – 30- sierpnia
Gwatemala*	Jorge Fernández	Multivexsa@intelnett.com	Multivex Sigma Dos Guatemala	bezpośrednia	miejska	500	18 czerwca – 20 czerwca
Hiszpania	Rosa Doncel	rosad@sigmados.com	Sigma Dos International	bezpośrednia	ogólnokrajowa	500	25 lipca – 2 sierpnia
Holandia	Hanneke Sjerps	Hanneke.sjerps@tnsnipo.com	TNS NIPO	bezpośrednia	ogólnokrajowa	549	9 czerwca – 21 czerwca
Hongkong	Ellen Tops	Ellen.tops@tns-global.com	TNS Hong Kong	telefoniczna	ogólnokrajowa	500	10 czerwca – 19 czerwca

Indie	Sharmistha Das	Sharmistha.das @tns-global.com	TNS India	bezpośrednia	ogólnokrajowa	1063	1 czerwca – 9 czerwca
Indonezja	Pipit Andriany	Pipit.Andriany@tns-global.com	TNS Indonesia	bezpośrednia	główne miasto	500	21 lipca – 27 lipca
Irlandia	Patricia Kelly	Patricia.Kelly@imsl.ie	Millward Brown IMS	telefoniczna	ogólnokrajowa	500	18 maja – 2 czerwca
Islandia	Ásdís G. Ragnarsdóttir	Asdisg@gallup.is	IMG Gallup	telefoniczna	ogólnokrajowa	1200	29 czerwca – 16 lipca
Izrael	Tamar Fuchs	Tamar.fuchs@tns-teleseker.com	TNS Teleseker	telefoniczna	ogólnokrajowa	501	29 czerwca – 30 czerwca
Japonia	Kiyoshi Nishimura	Nisimura@nrc.co.jp	Nippon Research Center	osobiście wypełniana ankieta	ogólnokrajowa	1212	2 czerwca – 13 czerwca
Kambodża*	Hean Sokhom	sokhom@forum.org.kh	Center for Advanced Study	bezpośrednia	ogólnokrajowa	600	9 – 20 października
Kamerun	Simplice Ngampou	Sngampou@rms-africa.com	RMS Cameroon	bezpośrednia	główne miasta	500	4 czerwca – 6 czerwca
Kanada	Anne-Marie Marois	Ammarois@legermarketing.com	Leger Marketing	telefoniczna	ogólnokrajowa	1001	6 czerwca – 15 czerwca
Kenia	Maggie Ileri	maggie@steadman-group.com	Steadman Research Services International	bezpośrednia	ogólnokrajowa	2219	1 lipca – 9 lipca
Kolumbia	Carlos Lemoine	Clemino@cncol.com	Centro Nacional de Consultoria	bezpośrednia i telefoniczna	miejska	500	8 lipca – 13 lipca
Korea	Hwanhee Lee	Hhlee@gallup.co.kr	Gallup Korea	bezpośrednia	ogólnokrajowa	1515	20 maja – 3 czerwca

Kosowo*	Assen Blagoev	A.Blagoev@gallup-bbss.com	BBSS Index Kosovo	bezpośrednia	albańska i mniejszość	1023	26 maja – 1 czerwca
Kostaryka*	Hugo Mendieta	Hmendieta@apinvestigacion.com	API Sigma Dos	telefoniczna	miejska	500	23 maja – 2 czerwca
Litwa*	Dainius Derkintis	Dainius.Derkintis@tns-global.com	TNS Gallup	bezpośrednia	ogólnokrajowa	511	21 czerwca – 30 czerwca
Luksemburg	Marc Thiltgen	Marc.thiltgen@ilres.com	Ilres	telefoniczna	ogólnokrajowa	582	24 czerwca – 3 lipca
Macedonia	Elida Medarovska	E.medarovska@brimaggallup.com.mk	Brima	bezpośrednia	ogólnokrajowa	1008	17 lipca – 24 lipca
Malezja	Hafeez Amin	Hafeez.amin@tns-global.com	TNS Malaysia	bezpośrednia i telefoniczna	miejska	1250	30 maja – 26 czerwca
Meksyk	Ramón Chaidez	Ramon.chaidez@tnsgallup.com.mx	TNS Gallup Mexico	bezpośrednia	miejska	700	24 czerwca – 29 czerwca
Moldova	Igor Munteanu	<i>cbs_axa@yahoo.com</i>	CBS Axa	bezpośrednia	ogólnokrajowa	509	24 czerwca – 28 czerwca
Niemcy	Johannes Huxoll	Johannes.huxoll@tns-emnid.com	TNS Emnid	telefoniczna	ogólnokrajowa	500	21 czerwca – 29 czerwca
Nigeria	Pradiptra Mitra	Pkmitra@rms-africa.com	Research & Marketing Services Limited	bezpośrednia	główne miasta	500	11 czerwca – 20 czerwca
Nikaragua*	Hugo Mendieta	Hmendieta@apinvestigacion.com	API Sigma Dos	bezpośrednia	miejska	500	23 maja – 2 czerwca
Norwegia	Ole Fredrik Ugland	Olefredrik.ugland@tnsgallup.no	TNS Gallup Norway	Web-survey	ogólnokrajowa	510	1 czerwca – 16 czerwca
Pakistan	Ijaz Shafi Gillani	isb@gallup.com.pk	Gallup Pakistan	bezpośrednia	miejska	843	1 czerwca – 20 czerwca

Panama*	Humberto Gonzalez	psicomer @ pty. com	PSM Sigma Dos Panama	telefoniczna	główne miasto	500	6 czerwca – 14 czerwca
Paragwaj*	Marlene Heinrich.	Cam@pla.net.py	CAM Research	bezpośrednia	główne miasto	500	1 czerwca – 25 czerwca
Peru	Gustavo Yrala	Gyrala @ datum. com.pe	Datum Internacional	bezpośrednia	ogólnokrajowa	1112	11 czerwca – 20 czerwca
Polska	Marek Fudala	Marek.fudala@mareco.pl	Mareco Polska	bezpośrednia	ogólnokrajowa	908	14 czerwca – 24 czerwca
Portugalia	Ana Firmino	Ana.firmino@tns-global.com	TNS Euroteste	telefoniczna	ogólnokrajowa	520	22 czerwca – 28 czerwca
Rosja	Victor Pratusевич	Pratusевич.V@rmh.ru	ROMIR	bezpośrednia	ogólnokrajowa	1006	18 maja – 24 maja
RPA	Mari Harris	marih @ markinor. co. za	markinor	bezpośrednia	miejska	2000	9 czerwca – 4 lipca
Rumunia	Andrei Musetescu	Andrei.musetescu@tns-global.com	Csop	bezpośrednia	ogólnokrajowa	1058	27 maja – 5 czerwca
Senegal*	Erckman Togna	Etogna@rms-africa.com.	RMS-Senegal	bezpośrednia	miejska	508	20 czerwca – 23 czerwca
Serbia	Sladjana Brakus	sladja@mediumindex.co.yu	TNS Medium Gallup	bezpośrednia	ogólnokrajowa	1004	26 maja – 1 czerwca
Singapur	Petra Curbach	Petra.Curbach@tns-global.com	TNS Singapore	telefoniczna	ogólnokrajowa	502	4 lipca – 17 lipca
Szwajcaria	Barbara Spillmann	Barbara.spillmann@isopublic.ch	ISOPUBLIC	telefoniczna	ogólnokrajowa	500	1 czerwca – 4 czerwca
Tajlandia	Kulchat Wuttigate	kulchat. wuttigate@tns-global.com	TNS Thailand	telefoniczna	miejska	1000	19 lipca – 31 lipca
Tajwan	Kevin Meyer	Kevinmeyer@ort.com.tw	Opinion Research Taiwan	telefoniczna	ogólnokrajowa	500	16 czerwca – 20 czerwca

Togo*	Steve Ayo Amale	Aamale@rms-africa.com	Research & Marketing Services	bezpośrednia	główne miasta	488	28 czerwca – 29 czerwca
Turcja	Bengi Ozboyaci	Bengi.ozboyaci @tns-global.com	TNS Piar	bezpośrednia	ogólnokrajowa	2036	9 czerwca – 1 lipca
Ukraina	Alla Vlasyuk	Alla.vlasyuk@tns-global.com.ua.	TNS Ukraine	bezpośrednia	ogólnokrajowa	1200	1 czerwca – 7 czerwca
Urugwaj	José Luis Soto	marketing @adinet.com.uy	Sigma Dos Uruguay	telefoniczna	główne miasto	537	30 maja – 24 czerwca
USA	Jane Cutler	Jane.cutler@tns-global.com	TNS Inters earch	telefoniczna	ogólnokrajowa	504	29 czerwca – 3 lipca
Wenezuela	Romel Romero	Romel @ sigmados-international.com	Sigma Dos Venezuela	bezpośrednia	główne miasto	500	9 czerwca – 24 czerwca
Wielka Brytania	Emma Phillips	Emma.phillips@tns-global.com	TNS UK	telefoniczna	ogólnokrajowa	1031	3 czerwca – 5 czerwca
Włochy	Paolo Colombo	paolo.colombo @ doxa.it	Doxa Italy	telefoniczna	ogólnokrajowa	502	28 lipca – 1 sierpnia

* Nie są to członkowie Gallup International Association, lecz wiarygodne firmy, z którymi współpracuje ono w tych państwach.

